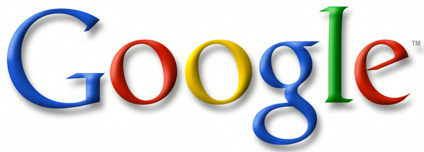
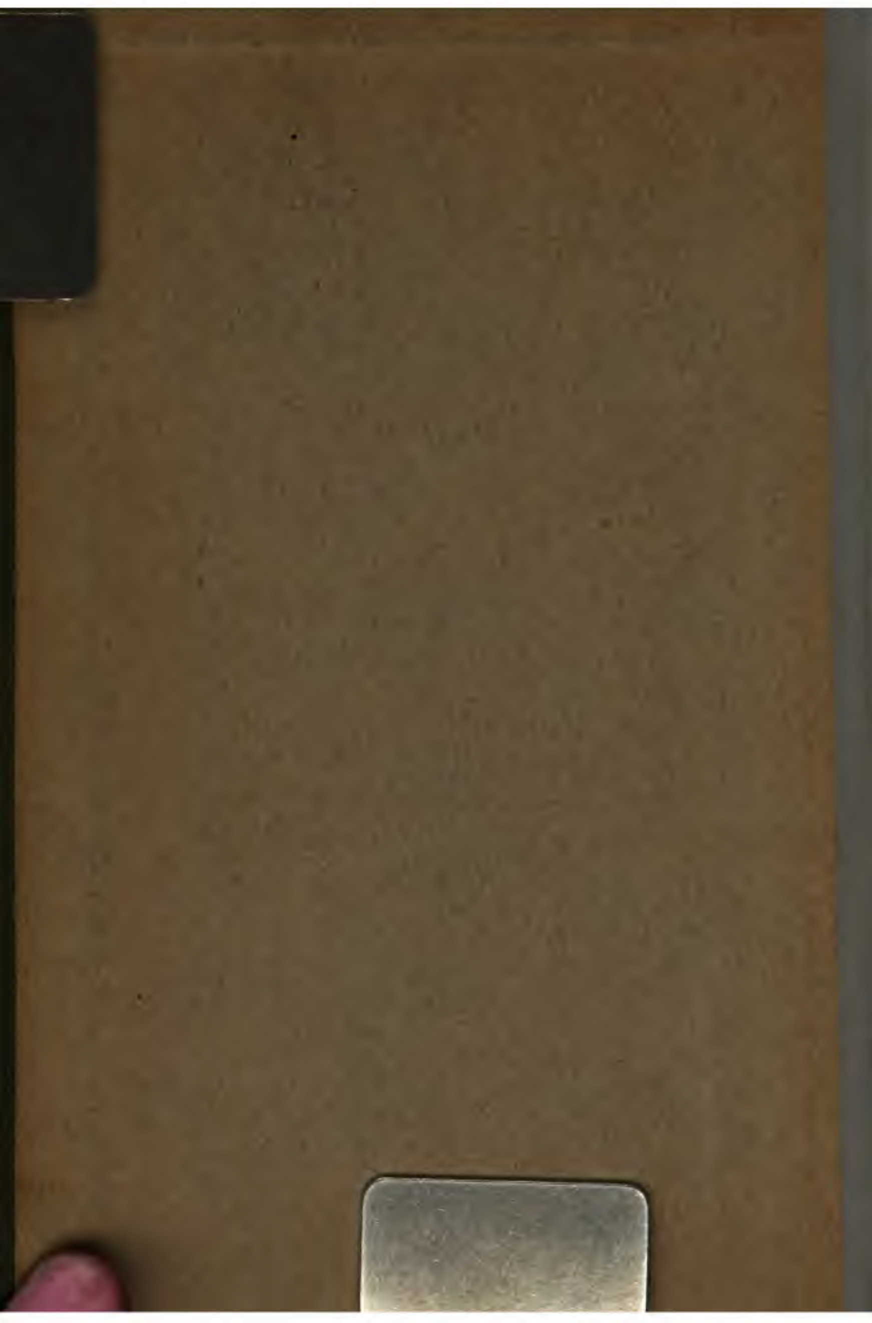

NIX

I DET
FREMMEDE

LYKKE-PER

I DET FREMMEDE

Oplag: 2500 Ekspl.

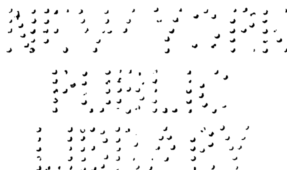
HENRIK PONTOPPIDAN

LYKKE-PER

I DET FREMMEDE

KØBENHAVN
DET NORDISKE FORLAG
BOGFORLAGET
ERNST BOJESEN
1899

FORHISTORIEN

Per Sidenius, en ung Ingeniør paa et Par og tyve Aar, har udarbejdet et kæmpemæssigt Kanalprojekt, for hvilket han forgæves har søgt at interessere Avtoriteterne. For da at henvende sig til Offentligheden skriver han en Bog, »Fremtidsstaten«, om sine Ideer og faar den trykt med Bistand af en beundrende Ven. Denne er Søn af den hovedrige, jødiske Købmand Philip Salomon, i hvis Hus han imidlertid er bleven indført, og hvis Datter Jakobe han efter en kort Kamp vinder. Forsynet med Penge af den tilkommende Svigerfader staar han just i Begreb med at begive sig paa en to-aarig Udenlandsrejse, da han fra sit Hjem, en fattig jysk Præstegaard, modtager Meddelelse om, at hans Fader ligger for Døden. Pers Forhold til hans Familje har altid været daarligt og er i Aarenes Løb bleven endnu mere spændt, tilsidst ganske afbrudt. Efter nogen Vaklen rejser han derfor bort uden at have villet gense Faderen.

FØRSTE KAPITEL

Brudstykker af Pers Rejsebreve til Jakobe

Berlin 12te Oktb.

— — —

Een vigtig Ting har jeg allerede lært paa denne min første Rejsedag, og det er, at man ikke maa glemme sine r'er, naar man begiver sig paa Udenlandsfærd. Du kender jo Rejsen her til Berlin og veed, at den navnlig for de sidste Timers Vedkommende ikke er oplivende. Altsaa drattede jeg ved Mørkets Frembrud i en tyk Søvn og vaagnede ikke, før vi buldrede ind paa »Stettiner Bahnhof«. Noget ør af Søvnen og den lange Rumlen tumlede jeg ud til en Droske og raabte Kusken an: »Hotel Zimmermann, Burgstrasse«, — det er et Hotel, som din Onkel har anbefalet mig. Men Kusken gloer bare dumt paa mig og gentager saa i sin Berlinerdialekt: »Bu'straasse? Bu'straasse?« — hvorpaa han ryster paa sit tykke Hoved og siger: »Kenn's nicht!« Et Par ledige Droskekuske kom til; der samlede sig efterhaanden et helt lille Opløb. »Bu'straasse? Bu'straasse?« sagde de alle og rystede paa deres tykke Hoveder. »Kenn's nicht!« Der stod jeg! Jeg blev noget

ærgerlig, for jeg følte jo, at jeg var ved at blive komisk; noget andet berlinsk Hotel vidste jeg ikke engang Navn paa. Saa rækker pludselig en af Droskekuskene en Finger i Vejret og udbryder: »Ah! ... Burrrrrrrgstrrrrrrraasse!« Og denne Trommehvirvel af r'er gjorde mig først rigtig vaagen. Nu fornam jeg, at jeg var kommen til Berlin, til Landet med de tre Millioner Soldater og en Kommandersergeant til øverste Krigsherre.

Men du maa ikke tro, at mine Fataliteter hermed var tilende. Da Vognen holdt udenfor Hotel Zimmermann (i Parantes bemærket en gammel Skiddenkasse, som ligger i en Gyde bagved Slottet) kom en skødskindsklædt Hausknecht ud paa den høje »Freitreppe« for at tage imod mig. Men hvad sker? Saa saare han faar Øje paa mig, styrter han ind i Huset igen og raaber med en Stemme, som om Huset stod i Brand: »Hr. Zimmermann! Hr. Zimmermann! ... Ein dekorirter Herr!« Hele Huset kom paa Benene, Værten stormede til og løb med bart Hoved helt ned paa Gaden til mig. Tableau! Jeg havde under denne Staahej kastet et Blik ned paa mit Frakkeopslag og straks fundet Forklaringen. I mit Knaphul sad en lille, henvisnet Rest af den Rose, som du i Morges stak deri, da du gav mig dit sidste, lange Kys. Kære Ven, at din sidste Kærlighedsgave til mig skulde volde en saadan Malheur! For du kan vist tænke dig til den Modtagelse, jeg fik, da Sammenhængen

blev opklaret. Men jeg skaffede baade dig og mig selv en smuk Oprejsning. Da jeg var kommen op paa mit Værelse, bandte og skældte jeg som en veritabel Storkorsridder; og da Opvarteren kom med Fremmedbogen, kunde jeg ikke dy mig men satte et flot »von« foran mit Navn. — Ryst ikke paa Hovedet! Du skulde bare have set, hvor det hjalp! Da jeg lidt efter gik ud, stod Værten i Forstuen og bukkede, som om han vilde kysse sine egne Støvlesnuder. Egenhændig slog han Døren op for mig med et allerydmygst: »Hr. Baron!«

Jeg har nu set mig lidt om paa *Unter den Linden* og sidder i Øjeblikket inde hos *Bauer* og skriver dig dette til. Ude fra Gaderne lyder en Summen og Brusen, der ikke lader mig i Tvivl om, at jeg befinder mig i et Verdenscentrum. Jeg har en Fornemmelse af at sidde midt inde i et kæmpemæssigt Vandhjul. Men hvad er vel ogsaa disse Millionbyer andet end uhyre Turbiner, der suger Menneskestrømmene til sig og udspyer dem igen efter at have berøvet dem deres Energimængder? Hvilken Koncentration af Livskraft! Der er noget formelig opløftende ved saaledes at fornemme Gulvet under ens Fødder dirre af to Millioner Menneskers udladede Energi. Hvad vil vi ikke i det kommende Aarhundrede kunne udrette, naar vi lærer at accumulere Arbejdsværdier, i Sammen-

ligning med hvilke de, vi nu tumler med, er for bare Barneleg at regne!

Men nu nok for idag. — —

17de Oktb.

Jeg har nu taget min Beslutning. Jeg har lejet et Par Værelser i Karlsstrasse 25 (Adresse: Frau Kumminach, zweite Treppe links) og bliver foreløbigt her i Berlin. Jeg føler Trang til at fylde mine Lunger med Storstadsluft, inden jeg drager ud i Provinserne. Der er noget ved Livet her, der elektriserer mig indvendig, — jeg kan ligefrem fornemme, hvordan jeg hver Dag bliver ladet med Lyn og Torden. Herre Jesus, hvilket Donnerwetter jeg ofte føler Lyst til at sende hjem over Østersøen til vore lumre Kalveboder! Sete herfra tager Forholdene og Menneskene derhjemme i vort lille Degneland sig dobbelt landsbyagtige ud. Folkene her, lige ned til Gadefejernes rapfodede Kompagni, har et ganske anderledes Snit paa sig. Derhjemme kan selv Østergadeslapsene dog aldrig helt afstryge det oprindelige Præg af et Guds Ord fra Landet. Om det saa er vore Løjtnanter, saa ligner de jo — Gud forlade mig det! — mest af alt uniformerede Seminarister.

Jeg har idag efter din Tilskyndelse gjort Dr. Nathan en Visit. Han boer meget net i Nærheden af Königsplatz og synes at befinde sig ganske vel

i sin frivillige Landflygtighed. Han modtog mig meget venligt og spurgte bl. a. ogsaa til dig, hvoraf jeg slutter, at ogsaa han kender vort Forhold. Forresten vil jeg tilstaa dig, at han sletikke tiltalte mig. Du gode Gud, hvilket Snakketøj! Det var næsten ikke muligt at faa et Ord indført, og tekniske Spørgsmaal har han ikke fjerneste Begreb om. Da jeg søgte at give ham en Forestilling om Indholdet af min Bog, afbrød han mig hvert Øjeblik med de horribleste Spørgsmaal. Hele vor Samtale var et »Goddag, Mand! — Økseskaft!« Det er i det hele besynderligt med disse Mennesker, der som Dr. Nathan har villet skabe et nyt Kultursamfund paa Ruinerne af Præsteskabets Spøgelseverden, — de har aabenbart ikke selv forstaaet, hvad de begyndte paa. De minder mig mere og mere om den Slags akademisk uddannede Arkitekter, der kan udkaste en i kunstnerisk Henseende højst tiltalende Tegning til en Nybygning men ikke bekymrer sig om, ja endog føler en vis, overlegen Ringeagt for Spørgsmaalet om, hvorfra Tømmeret skal tages, hvor Stenene skal brændes o. s. v. Jeg husker, at der i en af de Bøger, du i Sommer laante mig — var det maaske i en af Dr. Nathans egne? — stod den upaatvivlelig rigtige Bemærkning, at Forudsætningen for det femtende Aarhundredes Renaissance var Kompassets Opfindelse, der muliggjorde Amerikas Opdagelse og lettede Udnyttelsen af de alle-

rede kendte Kolonier, hvis Rigdomme strømmede ind over det forarmede Evropa og fornyede den af Præster og Munke forknyttede Menneskehed, genvakte Modet, Handlekraften, Eventyrlysten o. s. v. Men ganske paa samme Maade — mener jeg — er Udviklingen af de moderne Kraftmaskiner Betingelsen for det næste store Kulturfremskridt; og den, der uden Forstaaelse heraf profeterer om en kommende Stortid for Menneskeheden, blæser Sæbebobler til Forlystelse for Børn og langhaarede Poeter. — —

19de Oktb.

— — Nej, jeg har endnu ikke gjort min Opvartning hos din Moders Onkel, Gehejmecommerceraaden. Jeg har med Vilje ventet dermed, indtil jeg blev lidt stivere i Tysken. Forleden kom jeg forbi hans Villa i Thiergartenstrasse; det er jo et komplet Slot. Der siges her, at han er en Mand paa et halvt hundrede Millioner. Er det virkelig sandt? Du maa tjene mig i at instruere mig lidt med Hensyn til, hvorledes jeg skal forholde mig. Særligt her i det fremmede gælder det jo om at vaage over Formen. Hvad er »Geheimecommercienrath«? Jeg mener, skal han tituleres Ekscellence? Fortæl mig ogsaa lidt om Familjeforholdene. Der er en Kone (Gemahlinn??) og en Datter. Er der flere Børn? — —

21de Oktb.

Da jeg idag kommer ind til *Bauer,* — hvem ser jeg da sidde der med en Røverhat bag i Nakken og en Knortekæp mellem de fremstrakte Ben — Fritjof! Jeg havde forresten nær ikke kendt ham, han er bleven svært gammel i den sidste Tid, Skægget er næsten graat, Øjenlaagene svulne og røde. Med alt det er han alligevel endnu en ganske stolt Karl at se til; selv her i Berlin vækker han Opsigt, hvor han viser sig. Da vi havde drukket et Par Krus Øl sammen, gik vi hen for at se paa nogle Malerier, som han har udstillet her hos en Kunsthandler, og for hvis Skyld han opholder sig hernede. Jeg giver mig ikke ud for at forstaa mig paa Kunst, men der er vist udmærkede Ting imellem. Mest tiltaltes jeg af et Par store Stykker fra Vesterhavet med et vældigt Bølgeslag i. Jeg kunde jo ikke lade være med at tænke fremad paa den Tid, da mine Tusind-Tons Jernbøjer (du husker dem nok fra min Bog) vil garnere Jyllands Vestkyst og — vel fortøjede — ligge og vugge derude i Brændingerne og malke dem for deres Kraftindhold. Jeg spurgte Fritjof, om han aldrig, naar han havde siddet paa Stranden og malet disse Kæmpebølger og hørt paa deres Larmen og Dundren, var kommen til at tænke paa, hvilke Mængder af herlig Arbejdskraft der her gik tilspilde og i Aartusinder var gaaet tabt for Menneskene og

Kulturen. Og da han straks begyndte at buldre løs med den gamle Jeremiade om Industrisjælenes Gemenhed og Naturens Vanhelligelse, spurgte jeg ham igen, om han virkelig sletikke kunde finde noget tiltalende ved den Tanke at gøre alle disse Millioner spildte Hestekræfter nyttige for Samfundet, at sprede dem ved Ledninger ud over Jylland, fordele dem til alle Byerne og føre dem ind i hvert et Hjem, saa at f. Eks. en Sypige i Viborg og en Drejer i Randers kunde holde deres Maskiner igang eller en Moder i Vejle lade sit Barns Vugge træde af Vesterhavets Bølger. Du skulde have set det Ansigt, han satte op! »Hvadfornoget?« brølede han, saa Folk i Salen vendte sig om. »Vil I, Slubberter, nu ogsaa gøre *mit* Hav til et Trældyr!«

Han var ubetalelig. Jeg fik ordentlig Medlidenhed med ham. Som jeg saae ham staa der med Bulehatten og Knortekæppen og Flagreslipset og sin Vildmands-Indignation, sagde jeg til mig selv: »Den sidste Artist!« Om tyve Aar vil man putte den Art Mennesker ind i Galeanstalterne og bagefter udstoppe dem og anbringe dem i et Musæum mellem Fortidens Mammuthdyr og trepuklede Kameler. — —

23de Oktb.

Jeg havde igaar en indholdsrig Dag. Jeg læste forleden i en Avis om et Forsøg med en ny Slags Flodspærring, der skulde foretages ved

en lille By, Berkenbrück, et Par Timers Rejse herfra, i Overværelse af en Del indbudte Ingeniører. Da jeg nok kunde have Lyst til at være med ved den Affære, henvendte jeg mig i det danske Gesandtskabs Kontor, fordi jeg mente, at man der vilde være mig behjælpelig med at faa en Indbydelse. Men aldrig har jeg set et Par Øjne saa kuglerunde af Forbavselse som dem, der stirrede paa mig, da jeg rykkede frem med min Anmodning. Mennesket maatte formelig sætte sig paa en Stol for at faa Vejret igen. Han erindrede, sagde han, at man en Gang havde skaffet en tilrejsende Skuespillerinde ved det kongelige Teater Friplads i königliches Schauspielhaus og lettet nogle danske Videnskabsmænd Adgangen til Bibliotekets Haandskriftssamlinger, — men dette! En ældre Herre, der kom ind fra det tilstødende Værelse (det var vistnok Gesandten i højstegen Person) maalte mig med endnu større Forfærdelse og lod mig i faderlig Tone vide, at saadanne overordentlige Begunstigelser maatte man sandelig ikke vente i et fremmed Land, allermindst i Tyskland, hvor man overhovedet ikke var tilbøjelig til at begunstige Udlændinge. I hvert Fald maatte Gesandtskabet, før det kunde gøre noget for mig, konferere med Ministeriet hjemme, og jeg vilde derfor have at fremsende et skriftligt Andragende i to ligelydende Eksemplarer tilligemed Anbefalingsskrivelser og Attester fra de Under-

visningsanstalter, jeg havde besøgt, o. s. v., o. s. v. . . . kort sagt, jeg mærkede, at jeg pludselig igen befandt mig i vort kære, gamle Danmark, Vrøvlets tusindaarige Rige. Jeg besluttede saa paa egen Haand at forsøge Lykken og tog igaar Morges til Berkenbrück, hvor jeg straks søgte Overingeniøren paa hans Kontor. Og nu viste det sig, at han ikke alene øjeblikkelig udstedte et Indbydelseskort til mig men endog takkede mig for min Interesse for Foretagendet og stillede alle Oplysninger om Forarbejderne til min Disposition. Efter at have spist Frokost paa Hotellet tog jeg en Vogn og kørte ud til Arbejdspladsen, en halv Mils Vej fra Byen. Paa en Eng var der her rejst et Par Telte for de Indbudne; ellers var begge Flodbredderne afspærrede for Publikum for at forhindre Ulykker ved en mulig Oversvømmelse. Denne Forsigtighedsforanstaltning viste sig dog overflødig; det dristige Forsøg lykkedes over al Forventning brillant. Jeg skal forsøge at give dig en Forestilling om, hvad der foregik. Først maa jeg dog forklare, at man i Sommerens Løb gentagne Gange forgæves havde forsøgt paa almindelig Vis at lægge en Fangdæmning over Floden, fordi Strømmen, efterhaanden som man byggede ud fra Flodbredderne, blev saa rivende stærk, at Dæmningen ikke lod sig lukke og Bjælker og Planker tilsidst reves op som bare Pindeværk. Saa havde man fundet

paa (og dette er det ny og sindrige ved Sagen) at lade selve Strømmen besørge Lukningen ved at føre en kolossal Tømmerkiste, nøjagtig af Størrelse og Form som den resterende Del af Dæmningen, henimod Aabningen og drive den ind deri som Proppen i en Flaske. Ved vor Ankomst laa denne Tømmerkiste vel fortøjet ude i Strømløbet med den kileformede Side vendt imod Dæmningen og saa stærkt belastet, at den akkurat flød frit og kun ragede faa Alen op over Vandskorpen. Afstanden til Dæmningen var vel halvandet Hundrede Alen. Paa et Vink fra Overingeniøren blev saa Fortøjningen løst, og, styret fra Land ved Hjælp af et Par stærke Trosser, gled saa det løjerlige Fartøj nedad med Strømmen til sit Bestemmelsessted. Idet det tørnede (og nogen Tid forinden) bragede det lidt foruroligende i Dæmningsfløjene, og Vandet foran steg pludselig et Par Fod og var saa hvidskummende, som blev det gennempisket af en Orkan. Men disse stigende Vandmasser bidrog netop yderligere til at drive Tømmerkisten ind paa Plads, og snart sad den der som i en vældig Skruestikke. I det samme lød en Række svære Mineskud henne fra Jordvolden foran den interimistiske Omløbskanal nogle hundrede Alen borte. Jord og Smaasten slyngedes tilvejrs som fra en Dyndvulkan, og med en Præcision som en Soldat, der lystrer en Kommando, svingede nu Floden bort fra sit titusind Aar

gamle Leje og strømmede ind i det ny. Jeg kunde ønske, at du havde været nærværende. Det var virkelig et betagende Skue!

Bagefter blev der serveret Champagne i et af Teltene, ved hvilken Lejlighed der naturligvis blev holdt en Række Taler. Tilsidst (fald nu ikke ned af Stolen!) udbragte ogsaa jeg en Skaal, nemlig for den tyske Teknikerstand, der her havde givet Verden et nyt og glimrende Bevis for sin Overlegenhed. Det gik meget godt. Naturligvis kneb det lidt med Sproget; men hvor jeg manglede et Ord, klarede jeg mig med en udtryksfuld Haandbevægelse. Talen vakte en vældig Begejstring, og fra alle Sider omringede man mig for at trykke min Haand.

Jeg gjorde iøvrig ved denne Lejlighed Bekendtskab med en Mand, en Professor Pfefferkorn, der er Lærer ved den tekniske Højskole her i Berlin. Han viste sig — saa lille er Verden! — at være en god Bekendt af Aron Israel derhjemme og vidste derfor lidt Besked om danske Forhold. Vi rejste om Aftenen sammen til Berlin, og han indbød mig til at besøge ham. En anden Indbydelse har jeg ogsaa modtaget, nemlig fra Dr. Nathan, der idag paa et Brevkort beder mig spise Frokost hos ham imorgen.

Veed du forresten af, at jeg nu i fire Dage intet har hørt fra dig? Du er da ikke bleven syg? Dersom der ikke er Brev undervejs, naar du modtager

disse Linjer, maa du tjene mig i at telegrafere. Fra Ivan havde jeg Brev igaar; han skriver intet om dig.

24de Oktb.

— — Du klager, min Ven, over Vejret derhjemme. Her skinner Solen hver Dag. Jeg kommer netop ude fra Thiergarten, hvor jeg i et Par Timer har spaseret med Dr. Nathan, hos hvem jeg idag var til Frokost, ganske solo iøvrig. De fleste Træer derude staar endnu med fuldt Løv, og Folk spaserede med Hatten i Haanden som paa en Sommerdag. À propos Nathan: du bebrejder mig mine Udtalelser om ham forleden i mit Brev. Jeg vil da sige, at han virkelig idag syntes mig interessantere og i hvert Fald lod mig komme tilorde, omend han — du retfærdige Gud, endogsaa han! — skulde komme med den Trivialitet om mit Projekt, at det »forekom ham temmelig fantastisk«. Med al sin geniale Begavelse og sin omfattende Viden er og bliver han et Universitetsprodukt uden Forstand paa det praktiske Livs Krav og derfor umulig at betragte som en Fører. Jeg holder for, at intet er mere »fantastisk« end at fortsætte den jammerlige Husmandstilværelse, i hvilken de styrende derhjemme ser den bedste Borgen for vor Selvstændighed og den bedste Jordbund for vor Kultur. Jeg er ved at leve hernede bleven endyderligere bestyrket i den Mening, at vi i vor Lidenhed kun har eet Middel til at hævde os mellem Staterne:

Rigdom. Som jeg har skrevet i min Pjece: »Et saa lilleputagtigt Land som det danske er i sig selv en Absurditet; et saa lille og saa fattigt Land er i Længden en Umulighed«. Der skal rejses en Bevægelse derhjemme for at faa Folk til at begribe dette. Med Stormklokker skal det ringes ind i de døve Øren, at vi ikke befæster vor Selvstændighed ved at *spare* mere, end vi allerede gør, men ved at *fortjene* mere, skabe nye Indtægtskilder. Vi skal skaffe os Respekt ved vor Overflod. Løsnet skal være: Penge, Penge og atter Penge. Hvor vi før fedtede med Hundreder, skal vi tælle med Tusinder; hvor vi før regnede med Tusinder, skal vi rulle med Millioner. Det er Guldets Glans, der skal kaste det »Lys over Landet«, som der nu snakkes saa meget om. Fattigdommens Kultur bliver altid en Smaus for Præsterne.

Jeg tænker ofte paa Venezia, der kun var en ringe Stad og dog svang sig op til at blive en Verdensmagt. Byer som Hjerting eller Esbjerg har paa Nutidens evropæiske Trafikomraade en lignende central Beliggenhed som Datidens Lagunestad. Jeg gaar hernede og drømmer om et Fremtidens Tarp (mit Kanalsystems vestlige Endepunkt ved Varde Aas Udløb), hvor Marmorpaladser med gyldne Kupler stiger op over brede Kajer, mens smaa elektriske Gondoler stryger som Svaler henover Kanalernes blanke Vande. — —

25de Oktb.

Idag blot to Ord ihast for at meddele dig og dine Forældre, at jeg i Formiddags var hos G.-Commercienrathen og har overbragt Hilsnerne. Jeg traf Fruen og den unge Frøken hjemme og fik en meget venlig Modtagelse. Din Halvkusine er jo virkelig en Skønhed og dertil ganske ligefrem i sin Optræden. Ellers var jo Tonen noget fornem. Der stod en *Groom* opstillet ved hver Dør, jeg kom igennem, og Modtagelsen fandt Sted i Vinterhaven, som du jo kender. Vi talte iøvrig mest om jer, skønt jeg naturligvis kun optraadte som en god Ven af dine Forældres Hus. Men jeg saae, at din Kusine skottede hen til mig med et fint lille Smil, da dit Navn blev nævnet. Hun er ualmindelig nydelig. Der skal iovermorgen være stor musikalsk Soirée hos dem. Jeg fik Invitation. Efter hvad en Avis iaften fortæller, skal der være udstedt henved tre Hundrede Indbydelser.

Jeg sidder med Overtøjet paa, da jeg skal ud med Fritjof, hvem jeg stadig træffer hos *Bauer*. Vi tilbringer ikke saa sjælden Aftenerne sammen, og trods al vor Uenighed kommer vi meget godt ud af det med hinanden. Han har ført mig sammen med en Del af sine herværende, tyske Kunstbrødre, halvgale Fyre ligesom han selv, men flinke og gemytlige. Er det forresten ikke løjerligt, nu er det flere Gange hændet, at nogle af disse Folk har fundet Lighed mellem Fritjof og

mig. Engang blev jeg endog spurgt, om jeg ikke var en yngre Broder til ham. Forstaar du det? — —

27de Oktb.

Atter har jeg tilbragt en indholdsrig Dag. Skrev jeg ikke til dig om en Professor Pfefferkorn, der er Lærer ved den tekniske Højskole her, og som indbød mig til at besøge ham? Idag var jeg hos ham, han boer ude i Charlottenburg lige ved Siden af Skolen, der er et helt Palads med Søjler og Statuer og en Række pragtfulde, overbyggede Gaardsrum. Den skal have kostet tolv Millioner Mark. Professor Pfefferkorn viste mig rundt i det mægtige Bygningskompleks, i Forelæsningssalene, Laboratorierne og i nogle interessante Forsøgs-Værksteder, der er knyttet til Skolen. Hvad der dog optog mig mest, var en Samling af paa det omhyggeligst udførte Modeller og Detail-Tegninger af Verdens betydeligste Ingeniør-Foretagender, Broanlæg, Sluseværker, Fundamenteringsarbejder, o. s. v., et Museum, hvortil der næppe findes Mage andetsteds. Pfefferkorn lovede at skaffe mig Studie-Adgang dertil, og du kan begribe, hvormeget det vil betyde for mig at kunne ransage et saadant Skatkammer. Mine Fingerspidser formelig brænder efter at tage fat. Jeg tænker ogsaa paa at høre nogle Forelæsninger hernede, navnlig af en Professor Freitag, en yngre Mand, der har vundet stort Ry i Tyskland ved et Værk om Elektromo-

torer. I det hele, min Ven, jeg agter ikke at ligge paa den lade Side hernede; du skal nok blive tilfreds med mig! Min Bog er ingenting, i hvert Fald altfor lidt (jeg er nærved at fortryde nu, at jeg udgiver den, saameget synes jeg allerede at have lært hernede). Men vent! Snart er Tiden omme for Pedanten Sandrup og hans smaa Kontorister. Om ti Aar skal der se anderledes ud derhjemme end nu!

Jeg stod forleden sammen med Fritjof oppe ved Raadhustaarnets Flagstang, 250 Fod over Gadens Niveau. Det var lige ved Solnedgang, Luften var temmelig klar, jeg kunde vistnok se henved et Par Mil til alle Sider. Og overalt, hvorhen jeg saae, var der høje Huse og lange Gader, hvor Lygterne allerede var tændte, og Telegraftraade og Skorstensrøg, og elektrisk belyste Banegaards-Haller, hvorfra Togene ustandselig foer ud og ind, — og yderst ude var der spredtliggende Fabriksanlæg, der syntes at fortsætte Byen i det uendelige. Saa tænkte jeg paa, at her laa for bare et Par Menneskealdre siden en forholdsvis uanselig Smaastad med Tranlygter, Diligencebefordring o. s. v., og jeg følte en Stolthed ved det at være Menneske, saa jeg uvilkaarlig — til Fritjofs Forargelse — gav mig til at svinge min Hat over Hovedet. Herre Jesus, disse Folk med deres »Kunst« paa malede Lærreder og i fedtede Bøger! Jeg holder for, at Synet af et

saadant elektrisk oplyst Banegaardsterræn eller et moderne Iltogslokomotiv er mere betagende end alle Rafaels Madonnaer tilsammen. En saadan Staalhingst som den amerikanske »Expres« er et Vidunder, i Sammenligning med hvilket Vorherres egne Kød-Arabere tager sig ud som tarveligt Godtkøbsarbejde. Dersom jeg troede paa noget Forsyn, — jeg vilde hver Morgen knæle ned paa Gulvet og besmudse mine Bukseknæ af Taknemlighed over at være født i dette stolte Aarhundrede, da Mennesket omsider blev sig sin Almagt bevidst og begyndte at omskabe Verden efter sit Behov — og i en Storhed, hvorom ingen Gud har drømt i sine vildeste Drømme. — —

* * *

En Ugestid efter, at Per var rejst, havde Jakobe og hendes Moder en Eftermiddag siddet ene sammen inde i Dagligstuen. Fru Salomon sad paa sin Sofaplads og syede, Jakobe paa en Puf foran et af Vinduerne beskæftiget med at skære en Bog op. Hele Formiddagen havde hun opholdt sig oppe paa sit Værelse; ikke engang ved Frokosten havde hun vist sig. Ogsaa nu var hun ganske umeddelsom og saae ikke op fra Bogen, som hun hist og her ligegyldigt kiggede i.

»Du havde nok Brev imorges fra Sidenius,« sagde Moderen efter lang Tids Tavshed og gav sig til at lede efter noget i sit Syskrin.

»Ja.«

»Han har det stadig godt i Berlin?«

»Ja.«

Der hengik paany en Stund i Tavshed. Saa lod Fru Salomon pludselig Haanden hvile, saae hen paa Datteren og sagde:

»Jakobe ... sæt dig herhen, min Pige, og lad os tale lidt sammen.«

Jakobe løftede Hovedet med et opskræmt Udtryk. Tøvende rejste hun sig og gik hen til Moderen.

»Hvad vil du?« sagde hun, idet hun lagde sig ind i Sofahjørnet med Haanden under Kinden, saa langt fra Moderen som muligt.

Fru Salomon tog hendes anden Haand og sagde:

»Vil du svare mig paa et Samvittighedsspørgsmaal, Jakobe?«

»Hvad mener du?«

»Nej ... bliv nu ikke straks fornærmet! Jeg skal ikke trænge ind paa dig. Vil du blot — aabent og ærligt — svare din Moder paa et eneste Spørgsmaal: Er du lykkelig?«

»Det var da et besynderligt Spørgsmaal,« sagde Jakobe med et Forsøg paa at lade fuldkomment uforstaaende, men hun var bleven meget bleg.

»Aa, ikke saa besynderligt. Du kan dog næppe fragaa, at der i de sidste Dage — efterat Sidenius er rejst — er foregaaet en Forandring med dig; ... du hører jo nu engang ikke til dem, der har let

ved at lægge Baand paa sig selv og skjule deres Sindsstemninger. At jeg ellers ikke har for Skik at fordre mine Børns Fortrolighed i Kærligheds-anliggender, det veed du; men i dette Tilfælde mener jeg dog at have en Slags Ret til at spørge ... og til at faa et ærligt Svar.«

»Hvor du dog er underlig, Mo'er! Som om det ikke er ganske naturligt, at man ikke netop er i sit bedste Humør, naar Ens Forlovede lige er rejst bort og ikke vender tilbage før — ja Gud veed, hvornaar!«

»Ja, naar du tager det saadan, min Pige, saa vil jeg da tale lige ud. Ser du, for en Timestid siden søgte jeg dig oppe paa dit Værelse; jeg mente, du ikke befandt dig vel, siden du ikke kom ned til Frokosten. Du var netop gaaet bort et Øjeblik, og jeg fik da tilfældigt set, at Sidenius' Brev laa fremme paa dit Skrivebord. Naa, deri var der jo i og for sig ikke noget videre mærkeligt. Hvad der derimod i høj Grad undrede mig, var — at Brevet endnu slet ikke var bleven aabnet.«

»Nu ja — hvad saa?« sagde Jakobe efter en kort Stilhed, hvorunder hendes Haand, som Moderen stadig holdt om, var bleven kold som Is.

»Hvad saa? Hør, Jakobe — jeg er nok tilaars men dog ikke ældre, end at jeg kan huske, hvordan det er at være forelsket. Naar man lader sin Kærestes Breve ligge ulæst fra Klokken otte

til Klokken to, saa er ikke alt, som det skal være.«

»Det forstaar du dig ikke paa, Mo'er. Det har i dette Tilfælde sin egen Grund, som jeg ikke kan forklare dig.«

Moderen saae et Øjeblik mistvivlende paa hende.

»Ja ja, mit Barn,« sagde hun saa. »Jeg vil — som sagt — ikke trænge ind paa dig. Naar du blot ganske oprigtigt vil sige mig, om du stadig er lykkelig. Er du?«

»Ja — naturligvis!« svarede Jakobe uvilligt, trak Haanden til sig og rejste sig.

Moderen fulgte hende med Øjnene, mens hun gik over Gulvet og hen til Vinduet, hvor hun blev staaende med Ryggen til Stuen for at skjule sin Sindsbevægelse. Men nu kom Nanny ind i Overtøj og med Gadenyt, og Samtalen blev afbrudt. Fru Salomon tog atter fat paa sit Sytøj, og Jakobe forlod kort efter Stuen og gik op paa sit Værelse.

Det var første Gang i sit Liv, at hun havde været uærlig overfor sin Moder; men hun havde ikke kunnet faa sig til at tilstaa, at hun paany var bleven et Bytte for ydmygende Anfægtelser i Forholdet til Per. Hun havde allerede følt en Tvivl røre sig i hende straks, da hun modtog hans første, ungdommeligt overmodige, end ikke i ortografisk Henseende ganske fejlfri Breve, der indeholdt saa meget

om ham selv men lidet eller intet om deres Kærlighed. Dog var det navnlig, da hun selv skulde til at skrive, at hun havde mærket, hvor fremmed han i Løbet af faa Dage igen var bleven hende. Nu, da hun ikke længer var under Indflydelse af hans Person, og da Bevidstheden om den aarelange Adskillelse yderligere slukkede Branden i hendes Blod, havde hun pludselig intet at sige ham. Paa en vis Maade var hun derfor glad ved, at hans Breve til hende ikke blev mere kærlighedsfulde, end de fra første Færd havde været. Det var med Skamfuldhed, hun nu tænkte paa, hvorledes hun under Samværet med ham saa ganske havde givet sig sine Sanser i Vold, og naar hun et Par Gange havde ladet hans Breve ligge uaabnede, var det af Frygt for at finde blot den mindste Hentydning til de fortrolige Øjeblikke, som hun ikke længer taalte at mindes. Det vil sige: saaledes forklarede hun sig selv sin Handlemaade. Men naar hun havde gennemlæst Brevet uden at finde mindste Antydning af det, hun havde frygtet, ikke et Taknemligheds-tegn, ikke et Længselsudbrud, kunde hun harmfuld kaste det fra sig uden en Gang at ville læse Underskriften.

Nu, efter Samtalen med Moderen, foregik der paany et Omslag i hendes Stemning overfor Per. Moderens Spørgsmaal og den lidt medynksfulde Tone, hvori hun talte, havde krænket hende og

opskræmt hendes Stolthed. Hun fastslog for sig selv, at hun intet havde at beklage sig over. Af egen fri Vilje havde hun knyttet sin Skæbne til en hende fremmed Mand, og det var alene hos sig selv, hun skulde søge Forklaringen paa den Magt, han havde haft over hende.

Hun vilde ikke ynkes, — ikke af andre, ikke heller af sig selv. Og iøvrigt indløb nu ogsaa fra forskelligt Hold de første Bekræftelser paa, hvad Per havde skrevet om den Lykke, han gjorde i den tyske Hovedstad. Ivan traf en Dag i »Gryden« en svensk Billedhugger, som netop kom fra Berlin og der en Aften havde været sammen med Fritjof og Per paa en Kunstnerknejpe; og omtrent samtidigt omtalte Gehejmecommerceraadinden i en Fødselsdagsbillet til Fru Salomon »den charmante Danskers« Visit i et Par Vendinger, der røbede den gamle Dames aabne Blik for hans ydre Fortrin. Langt mere Betydning for Jakobe fik dog en Passus i et Brev, som Professor Pfefferkorn havde sendt sin Ven Aron Israel, og som denne en Dag paa Gaden havde omtalt for Ivan, der straks udbad sig Tilladelse til at laane det og endnu samme Dag bragte det hjem, idet han svang det over Hovedet som et Sejrsbudskab. Efter at have læst det højt i Dagligstuen for Forældrene sendte han det op til Jakobe i en Konvolut med Paaskriften »*Vive l'empereur!*« Der stod i Brevet:

»— — Forresten lever jeg i Øjeblikket i ganske

intimt Samkvem med dit Land gennem en ung Mand, af hvis Bekendtskab jeg har megen Fornøjelse. Jeg taler om en ung Ingeniør Sidenius, der, efter hvad han har fortalt mig, er en personlig Bekendt af dig, en mærkelig Naturbegavelse, af hvem den danske Nation vistnok har Lov til at vente sig noget ualmindeligt. Jeg har underholdt mig med ham et Par Gange og haft Lejlighed til at gøre mig bekendt med nogle Planer til en storstilet Anvendelse af Vind- og Bølgemotorer i Industriens Tjeneste, hvilke har interesseret mig meget. Jeg har sjælden truffet et Menneske, der besad en saa umiddelbar, frisk — men samtidigt rigtignok ganske uæstetisk — Opfattelse af Naturen og dens Fænomener. Jeg vil ikke paastaa, at hans Betragtningsmaade absolut tiltaler mig, men den hører vistnok Fremtiden til, og det hjælper da ikke at sukke. Hver Tid har sine Idealer; og naar jeg hører din unge Landsmand uden Svimmelhed eller Anfægtelser tumle med de dristigste Ideer til en Samfundsomskabelse, fremkaldt ved en stadig fuldkomnere Undertvingelse af Naturmagterne, synes jeg at se for mig en Prototype for det tyvende Aarhundredes tankemodige og handlestærke Menneske. — —«

Med brændende Kinder og bølgende Bryst havde Jakobe læst disse Linjer. Og da hændte der hende noget højst usædvanligt: hun faldt i Graad. Hun græd ikke alene af Glæde men — nok saa meget —

af Skamfuldhed over, at denne fremmede Mand øjeblikkelig havde forstaaet og værdsat Per, medens hun, hans Forlovede, havde siddet herhjemme og paany forraadt ham i sine Tanker. — »Det tyvende Aarhundredes Menneske«. Ja, saaledes var det! Det var Ordet, der som en Lysflod spredte Taagerne om hans Billede; som forklarede de store Modsigelser i hans Væsen, dets Skrøbelighed og dets altbesejrende Vælde. Han var som det første, formløse Udkast til den kommende Gigantslægt, der endelig (som han havde skrevet) skulde tage Jorden i Besiddelse og enevældig omskabe Verden efter sit Behov, — en Slægt, opvokset i en stuelummer Atmosfære af smaaborgerlig Klejnmodighed og Overtro og Underkuelse og derfor selvraadig, ubændig og pietetsløs, uden Tro paa andre lykkebringende Magter end saadanne, der kunde faa et Staalhjul til at snurre. — »Det hjalp ikke at sukke.« Nej, nye Tider søgte nye Veje ud til det Lykkens Land, som Menneskene aldrig blev trætte af at haabe paa. Og — maaske havde Per virkelig Ret? Det nyttede jo dog ikke længer at nægte det: det nittende Aarhundredes Guldalderdrøm, dets skønne Tro paa at kunne opbygge et Retfærdighedsrige alene ved Aandens Myndighed og Ordets overtalende Magt — hvor var den blegnet!

Der fuldbyrdedes i den følgende Tid en fuld-

kommen Omvæltning i Jakobes Sjæleliv. Allerede forinden Pers Afrejse havde hun forsøgt at skaffe sig et lille Indblik i Matematikens og Mekanikens Mysterier; men det havde den Gang nærmest været en Forelskets Spøg, et blandt de mange Udslag af hendes Trang til at følge Per overalt, hvor han færdedes med sine Tanker, og Tilegnelsens Vanskeligheder havde da ogsaa hurtigt faaet hende til at opgive Forsøget. Nu kastede hun sig paany og med hele sin israelitiske Energi over Studiet af Naturvidenskaberne. Hun havde gjort sig det klart, at man uden en grundig teknisk Uddannelse aldeles manglede Forudsætninger for at forstaa det moderne Samfunds Udvikling. Paa hendes Bord, der før havde været oversvømmet med Værker af Goethe, Byron, Heine, Nathan og beslægtede Aander, og hvor hendes danske Yndlingsbog »Niels Lyhne« paa et bestemt Tidspunkt af hendes Liv altid laa opslaaet med Digterens Billede gemt mellem Bladene, var der nu fuldt af Lærebøger i Fysik, Geometri, Dynamik. I Brevene til Per aflagde hun daglig Regnskab for sine Fremskridt og gjorde ham Spørgsmaal, ligesom hun nu i hans egne Breve formelig studerede alle saadanne lange Udviklinger om tekniske Emner, som før havde ladet hende ganske kold. Forholdet imellem dem var saaledes ganske bleven vendt om. Jakobe, der hidtil havde betragtet sig som den aandeligt overlegne, hvis lidt

pinlige Pligt det var at vejlede sin umyndige Forlovede i hans langsomme Udvikling, var pludselig bleven Eleven, der trængte til Hjælp og Overbærenhed. Og saa ivrig blev hun efterhaanden i sine Studier, saa begejstret for de uanede Undere, de evighedsdybe Tankeverdener, der afslørede sig for hende under et kemisk Eksperiment eller en matematisk Beregning, at hun — ganske som i sin Tid, da hun havde kastet sig over Studiet af Sanskrit — af Husets Læge fik et alvorligt Tilhold om at vogte sig for Overdrivelse.

Dog, Kærligheden havde endnu stadig en større Part i hendes Iver, end hun selv vidste af. I denne lidenskabelige Tilegnelse af Pers Viden og i den aandelige Befrugtning, hun høstede deraf, søgte hun Erstatning for det Afsavn, hun led ved Adskillelsen fra ham. Nu, ligesom i sin Forelskelses første Dage, havde hun tyve Gange i Døgnet Pennen i Haanden for at skrive til ham, undertiden blot for at nedkaste en eneste Linje, et Udbrud af Glæde over den pludselige Forstaaelse af en vanskelig geometrisk Opgave eller af Sorg over ikke at have ham hos sig, naar hun trængte til hans Hjælp. Alt, hvad der i Dagens Løb hændte hende, hver Tanke, der gik gennem hendes Hoved, følte hun Trang til at meddele ham, skønt Pers Breve til hende stadig lod baade Fortroligheden og Ømheden ubesvaret. Men paa dette Punkt havde hun efterhaanden slaaet sig

tiltaals. Hun forstod nu, at hun havde krævet af ham, hvad Naturen havde nægtet ham; og hun var taknemlig, fordi han ikke havde forsøgt at hykle men ærlig vist sig for hende, saadan som han nu engang var.

Endogsaa Politik, sit gamle Yndlingsemne, drøftede hun nu med ham i sine Breve, navnlig de store Arbejderbevægelser, der altid saa levende havde optaget hende, og som stod i en saa nøje Sammenhæng med hele den moderne Udvikling i mekanisk Teknik, der var Genstand for deres fælles Studier. Hun havde hidtil egentlig ikke ret forstaaet sig selv i sin Deltagelse for disse evindelige Lønstridigheder og Magtspørgsmaal, der i Grunden var hendes aandigt anlagte og aristokratiske Natur imod. Hun havde ængstedes for disse murrende Millioner, hvis Krav syntes hende at indeholde en Fare for alt det, hun selv skattede højst i Livet. Nu havde hun gennem sin langsomt erhvervede Forstaaelse af Per ogsaa faaet fuld Klarhed over denne dunkle, modstræbende Følelse af Samhørighed med den sodede, forkuede, for Lys og Luft og Retfærdighed kæmpende Arbejderhær, — det tyvende Aarhundredes Mænd! Som hun engang skrev til Per: »Disse mægtige Befolkningslag, som »de surrende Staalhjul« er ifærd med at hæve op af Samfundsdybet, — disse blege Folkemasser, der ikke skylder noget Præsteskab deres Vækkelse, ingen Kirke deres Genoprejsning

— er det maaske fra dem, at Frelsen engang skal komme?«

Imidlertid gik Per nede i Berlin og vandt sig stadig nye Venner. I de elegante Restavrationer ved *Unter den Linden*, hvor Pengearistokratiets Ungdom, især den jødiske, samledes, var han allerede bleven en velset Gæst og optraadte her med den Standsmæssighed, han mente at skylde baade sig selv og Hensynet til sin Værdighed som Philip Salomons tilkommende Svigersøn. Alligevel var det aldrig uden lidt Overvindelse, at han søgte disse dyre Spisesteder, hvor man spiste paa det fineste Porcellæn og fik en Masse Tallerkener men kun lidt Mad. Egentlig havde han en medfødt Ulyst til at give Penge ud og befandt sig langt bedre i Fritjofs kældermørke Kunstnerknejpe ved en Halvpunds-Bøf med Spejlæg og et Krus Øl. I sin ydre Fremtræden fik han ikke desmindre stadig mere af Verdensmanden over sig; og forresten gik det ham, som det saa ofte gaar Folk i Udlandet, at hans ganske private Uvaner, f. Eks. visse provinsielle Hovedkast og hans højrøstede, foredragsagtige Maade at tale paa, af de Fremmede opfattedes som nationale Ejendommeligheder, for hvilke han altsaa ikke alene var uansvarlig, men som endda forøgede Interessen for hans Person.

Ved den store musikalske Soirée hos Gehejmecommerceraadens druknede hans Skikkelse vel

mellem Mængden af straalende Uniformer og stærkt dekorerede Kjoleopslag. Dog blev han et Øjeblik Genstand for Opmærksomheden, idet Husets Frue i en Pause under Koncerten lod ham kalde til sig og viste ham den Ære at underholde sig med ham, indtil Musikken atter begyndte. Den aldrende Dame, der var stærkt nedringet og kraftigt sminket, havde en Svaghed for unge Mænd med brede Skuldre og gjorde sig ikke synderlig Umage for at skjule det. Hendes Datter, den nittenaarige Arving til halvtresindstyve Millioner, hvem Pers Øjne den hele Aften forfulgte, var ganske en Modsætning til hende: en stille, fin og yndefuld Skabning, der med Skyhed iagttog de unge Mænd, hvem Moderen udmærkede. Per, der et Par Gange under Samtalen med Gehejmecommerceraadinden greb den unge Pige i at betragte ham, misforstod imidlertid Blikkets Betydning og gik om Natten hjem med Hovedet snurrende af de dristigste Drømme.

Han mindedes Onkel Heinrichs Fortælling om den fattige Østerriger i New York, der vandt den amerikanske Petroleumskonges Datter og nu var en af Verdens regerende Pengefyrster. Og han tænkte paa den gale Baronesse v. Adlersborg og paa den Plan til en Navneforandring, som samme snilde Onkel havde indgivet ham.

Ogsaa paa Jakobe tænkte han under disse Overvejelser, dog uden synderligt Samvittigheds-

nag. Han søgte ingen Besmykkelse men tilstod aabent for sig selv, at han ikke vilde betænke sig paa at bryde med hende, dersom der skulde aabne sig videre Udsigter for ham. Han var endog overbevist om, at hun selv vilde finde dette ganske rimeligt og forstaa, hvormeget det betød for ham og for Fremtidens Sag, om han kunde vinde en saadan Sejr her i selve Berlin. Og her var dog virkelig et Maal at kæmpe for. Friherre von Adlersborg. Med dette Navn og Gehejmecommerceraadens Millioner vilde Fyrstemagt være ham vis!

Endnu havde han jo ganske vist kun lidt at bygge paa, . . . blot et stjaalent Sideblik. Men havde han haft mere, da han i sin Tid lagde an paa Jakobe? Ingenlunde. Tværtimod. Og dog havde han den Gang uden Anstrengelse baaret Sejren hjem!

Han fik nu foreløbig ingen Lejlighed til paany at forsøge Lykken. Der indtraf en Begivenhed, der i det hele for en Stund opholdt ham paa hans Sejrsbane og vendte hans Tanker mod en anden Kant.

Under hele sit Ophold i Berlin havde han været forfulgt af en lille Uro, der ligesom hin hovedløse Skygge i Eventyret kun røbede sig, naar der blev stille og ensomt omkring ham. Det var Tanken paa hans Fader og dennes nærforestaaende Død, som han ikke havde kunnet blive kvit. Det vil sige: om Dagen, naar han var i Virksom-

hed eller sad paa Kaféerne med sine Venner, beskæftigede Sagen ham aldrig. Men saasnart han blev alene med sig selv i den fremmede By, og navnlig om Aftenen, naar han kom hjem til sine tomme Stuer i Carlsstrasse, viste Skyggen sig for ham. Regelmæssig hver Aften, naar han stod i Skjorteærmer ved sin Seng og trak sit Ur op, spurgte han sig selv: »Mon Fa'er skulde være død idag?« Tanken havde undertiden kunnet holde ham vaagen i flere Timer, og nu denne Nat efter Festen hos Gehejmecommerceraaden var den ikke langt fra at gøre ham overtroisk.

Beruset af sine eventyrlige Fremtidsfantasier laa han længe og kastede sig i Sengen uden at kunne falde isøvn; og da han endelig hen mod Morgenen var ved at falde hen, hørtes der pludselig fra et af Vinduerne en Lyd, der i hans Øre lød som en tre Gange gentaget Banken. Han foer op. Og skønt han naturligvis ikke troede paa Varsler, kunde han dog ikke siden faa Ro for den Tanke, at Faderen i hint Øjeblik var gaaet bort.

Den næste Formiddag telegraferede han hjem til Eberhardt for at høre til den syges Befindende, og ved Middagstid modtog han det korte Telegramsvar: »Fader døende«. Han saae paa sit Ur. Om to Timer gik Eksprestoget til Hamburg. Den følgende Dags Formiddag kunde han være i sit Hjem; og endnu samme Dags Aften kunde han rejse derfra. Blot to Døgns Fraværelse, og

han vilde kunne være her tilbage igen. Han behøvede knap nok at skrive til Jakobe derom; men forresten kunde hans Tilbagekomst til Danmark umulig forurolige hende, da han vilde være omtrent lige saa langt fjernet fra hende i Jylland som her.

Han havde ikke selv nogen helt klar Forestilling om, hvad der i disse Øjeblikke foregik i ham. Han vidste nok, at naar han nu rejste hjem, var det af Frygt for engang at skulle komme til at fortryde, at han ikke havde sagt sin Fader Farvel. Derimod gjorde han sig det ikke klart, at naar denne Frygt netop nu fik ham til at handle, var der atter her lidt Overtro med i Spillet, — at det var den endnu uovervundne Rest af Afgudsdyrkeren i ham, der vilde forsone Guderne ved et Offer, inden han begyndte sin sidste, afgørende Kamp for Lykkens gyldne Kongekrone. —

Et Par Timer efter rullede han bort fra Berlin.

ANDET KAPITEL

Siden hin Efteraarsdag, seks Aar tilbage i Tiden, da Per som syttenaarig Yngling forlod sin Barndomsby og fra Dampskibets Dæk saae dens røde Tage og Kirkens tunge Murstenstaarn svinde bort mod den gulrøde Aftenhimmel, havde han en eneste Gang genset sit Hjem. Den let bevægede Stemning, der til hans egen Overraskelse havde grebet ham i hint Afskedsøjeblik, og som holdt sig hos ham den første Tid under Opholdet i København; den Følelse af Forladthed, der saa let bemægtiger sig Provinsboeren i den store Stads Tummel og mellem dens mange fremmede Ansigter, havde den Gang for en kort Stund faaet Barndomstiden til at staa for ham i et formildende Lys. Uden netop at bebrejde sig noget havde han ønsket, at han havde taget en mindre ligegyldig Afsked med sin Moder og sine Søskende, og i de første Uger var han daglig gaaet ned til Børsbroen for at se, om der ikke skulde være kommen en Æbleskipper derhjemme fra, med hvem han kunde faa

sig en Passiar om Byens Folk og om Fjorden, Havnen og Baadbygger Jensens Lejejoller. Kun hans Følelser overfor Faderen vedblev at være lige uforsonlige; og det var bestandig til Moderen, han skrev, naar han overhovedet lod høre fra sig.

Da Vinteren kom, og efterhaanden som Julen nærmede sig, voksede denne Trang til at gense Hjemmet og forny Afskeden med Familjen. »Blot een Gang til — og saa aldrig mere,« — som han havde sagt til sig selv allerede hin Nat paa Dampskibet.

Han levede endnu den Gang meget ensomt i København. Ganske vist opholdt ogsaa Eberhardt sig i Hovedstaden; men de to Brødre saaes kun sjælden. Eberhardt, som allerede paa dette Tidspunkt var meget forsigtig med alt, hvad der kunde tænkes at skade hans Anseelse, følte sig højst generet af denne vanslægtede Broder, der var kommen tilløbende uden engang at være Student, og han vogtede sig vel for at indføre ham i nogen af de københavnske Familjer, hvor han selv havde skaffet sig Indpas. Det glade Nybodershjem havde Per den Gang endnu ikke fundet. Han boede det første halve Aar oppe paa en Bagstuekvist hos en Enkemadam, med hvem han idelig laa i Krig, fordi han forlangte sin Morgendrikke paa Sengen og strakte sig paa hendes Sofa med Støvlerne paa.

Ved at knappe af paa Middagsmaden havde

han efterhaanden faaet sammensparet en lille Pengesum; og Dagen før Juleaften rejste han hjem landværts paa en tredje Klasses Billet.

Han havde aldrig siden glemt denne Hjemkomst i den mørke Vinteraften med en kold, gullig Regntaage hængende over Byen, hvis spredte Lygter stod og ligesom sov inde i Mørket. Endnu efter seks Aars Forløb huskede han hver lille Enkelthed af Aftenens Tildragelser. Hans ældste Søster Signe havde staaet paa Perronen i en halvkort, falmet Kaabe, med sorte Uldhandsker paa Hænderne og Kjoleskørtet opheftet, saa man saae et Par tynde Ankler over et Par store Fødder i Galosjer. Straks paa Vejen hjem gennem Gaderne havde hun ladet ham forstaa, at Forældrene ikke var helt tilfredse med hans Besøg; de mente det mindre vel betænkt af ham, at han allerede nu havde taget sig Ferie, for ikke at tale om de mange Penge, som en saa lang Rejse kostede, og som kunde have været anvendt til hans Undervisning og nødvendige Bogindkøb.

Pers Følelser var ved denne Udtalelse øjeblikkelig bleven afsvalede. Og da han nu kom ind i Stuen, hvor Faderen sad paa sin vante Plads i den stivryggede Lænestol med sin grønne Papskærm ned over Øjnene og aabenbart kun med Overvindelse tog ham om Hovedet og berørte hans Pande med sine Læber, fortrød han allerede, at han ikke var bleven i København. Moderen laa som altid i

Sengen, og en af hans yngste Søskende sad inde hos hende i Sovekammerets Halvmørke og gned hendes syge Ben. Hendes Velkomst manglede hverken Varme eller Oprigtighed, hun kyssede ham bevæget paa Kinder og paa Mund; men da han alligevel i hendes Tone mente at kunne spore den lille Misfornøjelse, som Søsteren havde talt om, forblev hans Hjerte koldt.

Og da saa Juledagene oprandt med al den himmelvendte Højtidelighed, som han var ganske udenfor, med den uafladelige Kirkegang og den stadige Salmesang, vendte al den gamle, bitre Følelse af Hjemløshed tilbage i hans Sind. Først da Helligdagene var ovre, begyndte Faderen overhovedet at beskæftige sig med ham. Han tog ham en Dag ind til sig i sin Stue og holdt nu under Paaskud af at ville høre nyt fra Hovedstaden en Slags Forhør over ham for at erfare, hvorledes han anvendte sin Tid og sine Penge. Per svarede ham paa Trods kun med Eenstavelsesord, og allerede straks efter Nytaar vendte han tilbage til København.

Alt dette sad Per og tænkte tilbage paa, mens han om Natten kørte op gennem Jylland i en første Klasses Kupe. Egentlig undrede det ham, at han endnu saa levende erindrede disse gamle Tildragelser, der intetsomhelst betød for ham længer.

Hans Tanker havde indtil den allersidste Tid saare sjælden beskæftiget sig med Hjemmet. Forældre og Søskende var i Aarenes Løb gledet mere og mere bort fra ham, var dukket ned under hans Livs Horisont.

Tidlig paa Formiddagen naaede han den lille By i et klart Novembersolskin.

Hans kraftige, efter udenlandsk Mode paaklædte Skikkelse vakte en vis Opsigt paa Perronen, idet han steg ud af Kupeen. Han bar en musegraa, silkeforet Rejsefrakke med lange Skøder og brede Fløjelsopslag paa Ærmerne. Paa det mørke, tætklippede Hoved sad en højst moderne, lavpuldet og bredskygget Silkehat; paa Fødderne bar han lysegraa Gamasjer. Og baade hans Haandkuffert, Hattefutteral og øvrige Rejseudstyr var af fineste Sort og skinnede af Nyhed.

Et Par vadmelsklædte Bønder, der var krøben ud af en Kupe ved Siden af hans, foer helt forskrækket til Side for ham. Ikke uden Tilfredshed hørte han den ene af dem hviske til den anden:

»Monstro, te at det sku' være ham, den unge Grev Frys?«

Skønt han telegrafisk havde meldt sin Ankomst, var der ingen til at modtage ham. Hermed var han ikke utilfreds, da det gav ham et Paaskud til at tage ind paa et af Byens Hoteller, hvad der i enhver Henseende vilde være ham bekvemmest; han

blev paa den Maade ganske uafhængig. Men idet han nu traadte ud af Stationsbygningen og vilde stige ind i en af Hotelomnibusserne, der holdt udenfor, saae han Eberhardt komme i langsom Skridtgang ovre fra et lille Lystanlæg, der var anlagt paa en Skrænt ligeoverfor Stationen.

Han kunde ikke lade være at trække paa Smilebaandet ved dette Syn. Han forstod straks, hvorledes det forholdt sig. Broderen, der altid var saa ængstelig for sin Værdighed, havde oppebiet Togets Ankomst derovre i Anlæget, for at det skulde tage sig ud, som om han halvt tilfældigt var kommen her forbi paa en Spadseretur. Det var den Slags Naalestik, der i gamle Dage havde kunnet opbringe Per. Nu smilte han medlidende i Følelsen af sin Overlegenhed og fandt blot Broderen komisk.

Idet Eberhardt fik Øje paa Per, og saae ham staa der og forhandle med Hotelkarlen, blev han tydeligt nok lidt opskræmt og forstærkede pludselig sine Skridt.

»Du vil vel ikke tage paa Hotel?« sagde han, næsten før de havde hilst paa hinanden. »Der er gjort et Værelse istand til dig derhjemme, og der er god Plads.«

Per betænkte sig et Øjeblik og opgav saa sit Forsæt for ikke unødigt at udæske. Han anmodede Hotelkarlen om at skaffe ham en Drager, vendte

sig derpaa igen mod Broderen og spurgte til Faderens Befindende.

»Fader har nu til Morgen været bevidstløs i et Par Timer. I det hele ligger han mest og døser.«

Per nikkede blot.

Nu kom et Bybud ud fra Stationsbygningen og nærmede sig ærefrygtsfuldt med Kasketten i Haanden. Per tilkastede Hotelkarlen et Kronestykke og gav den anden de fornødne Ordrer.

Imidlertid stod Eberhardt et Stykke borte og betragtede med et stjaalent Sideblik Pers Dragt. Særligt var det Hatten og de brede Fløjelsopslag paa Frakken, der var Genstand for hans Mønstring, og ved Synet af Gamasjerne fik hans Ansigt et næsten betuttet Udtryk. Da Per var færdig, og de tilsammen begav sig ind mod Byen, foreslog Eberhardt, at de skulde gaa bagom Byen — ad en Sti, der førte til Præstegaarden langs en Række øde Tømmergaarde.

Per protesterede.

»Den Vej er jo meget længere, — og jeg er træt nu. Jeg har rejst hele Natten,« sagde han.

Eberhardt vidste, at naar Per talte i den Tone, var der ingenting at stille op med ham.

»Naa ja — som du vil,« sagde han med den Stramning af den skægløse Mund, hvorved han undertrykte sine Følelser, naar hans Værdighed ikke tillod ham at underhandle. Tavse gik de

to Brødre ved hinandens Side ind igennem Hovedgaden.

Synet af Barndomsbyen gjorde ikke nogetsomhelst Indtryk paa Per. Med sine smalle og krogede Gader, sine eet-, højst to-stokværks Huse og med sin Uendelighed af Rendestensbrædter forekom den ham blot saa komisk legetøjsagtig; og han kom til at smile ved pludselig at mindes, hvorledes det engang havde været hans Ærgerrigheds Drøm at blive den fejrede Matador i denne Ravnekrog, der havde været Vidne til hans Fornedrelse. Det var gaaet ham med Byen ganske som med Familjehjemmet: den var i Aarenes Løb gleden ud af hans Liv, var sunken ned under hans Horisont. Han havde endog ment, at han slet ikke længer huskede den, saa lidt havde den i de senere Aar beskæftiget ham.

Alligevel genkendte han nu næsten hvert Menneske, de mødte. Ethvert af de smaa, teglhængte Huse med de oljemalede Façader og Gadespejlene foran Dagligstuevinduet, hvert Navn over Butiksdørene, hvert Lavgsskilt udenpaa Murene kaldte et eller andet Stykke Fortid tilbage i hans Erindring. Da de kom forbi Latinskolen, der vendte en bred Gavl ud mod Gaden, havde Disciplene just deres Frikvarter, og ud over den lave, røde Mur, som indhegnede Legepladsen, væltede den kaotiske Skoledrengelarm, i hvilken hans egen Stemme havde lydt for ikke mere end godt seks Aar

siden. Og pludselig gav det et lille Stød i ham. Skoleporten var bleven aabnet af en høj, noget duknakket Mand, i hvem han straks, endog før han rigtig havde set paa ham, endsige betragtet hans Ansigt, genkendte sin forrige Matematiklærer, den gamle Overlærer Asmussen. Han genkendte ham alene paa en vis, end ikke særlig paafaldende Bevægelse med den ene Arm, — saa trofast havde Erindringen gemt endogsaa dette lille Træk, som hans Drengeøje engang tilfældigt havde opfanget.

Da Eberhardt hilste den gamle Lærer, løftede ogsaa Per paa sin Hat. Og samtidig blev han lidt rød. Han kom nemlig til at tænke paa, at denne Mand, som der gik ham saa ligegyldig forbi, øjensynlig ganske uden at kende ham, — at denne gamle, sløvede Skolemester med den luvslidte Frakke og den slæbende Gang havde haft en afgørende Indflydelse paa hans Liv, ja saa at sige havde været hans Skæbne, idet det fornemmelig skyldtes hans indtrængende Forestillinger, naar Faderen i sin Tid havde givet sit Minde til, at han rejste til København for at blive Polytekniker.

Saa ydmygende det end var for ham, — han maatte i det hele tilstaa, at han virkelig ved adskillige, uløselige Traade var knyttet til denne Ravnekrog og dens halvt landsbyagtige Befolkning. Den hjulbenede Købmand Hjerting, som stod der i

sin Port i hvid Lærredsfrakke, med Trætøfler paa Fødderne og Merskumspibe i Haanden; den blegfede, rødhaarede Barber Siebenhausen, der — ganske som i gamle Dage — sad i sit aabne Vindue og kiggede efter Tjenestepigerne; den offentlige Udraaber, hvis Trommehvirvler han hørte inde fra en Sidegade, — alle havde de en Part i ham, uden at han betød det mindste for dem. Og rundt omkring Byen laa de høje Bakker, han som Dreng havde elsket, og Fjorden og de milelange Enge, Sommerdagenes Tumleplads, hvor den første, spæde Tankespire til hans Kanalprojekt var bleven undfanget, og hvor han ligeledes havde vundet sin første, anelsesfulde Forstaaelse af Vindkraftens Betydning, naar han satte sin Kæmpedrage »Heljo« op og lod den trække en lille, stenbelæsset Legevogn henad Grønsværet.

De havde nærmet sig Præstegaarden, der laa i en lille Tværgyde omtrent midt i Byen, og det første Glimt af dens mørke, fængselsagtige Mure fik hans Hjerte til at banke. Den Tanke, at han om et Øjeblik skulde gense sin Moder og staa Ansigt til Ansigt med Faderen paa hans Dødsleje, greb ham pludselig med en uanet Magt.

Han fik dog Tid til at blive Herre over sin Sindsbevægelse, inden han naaede ind gennem Porten, — ja, da han i Forstuen modtoges af Søsteren Signe, der stærkt bevæget men tavs og halvt bortvendt rakte ham Haanden, som om der

sammen med ham fulgte noget ind i Huset, for hvilket hun maatte slaa Øjnene ned, — var han ikke langt fra igen at smile medlidende.

»Mo'er er gaaet ind for at hvile sig lidt,« sagde hun, efter at de var kommen ind i Spisestuen og Per her havde hilst paa et Par af sine yngste Søskende, der under hans Fraværelse fra Hjemmet var bleven næsten voksne og ganske ukendelige for ham. — »Mo'er sagde, at jeg skulde kalde paa hende, naar du var kommen; men jeg synes, det vilde være Synd at vække hende, dersom hun skulde være falden isøvn. Hun har vaaget over Fa'er hele Natten.«

»Ja, naturligvis, — det vilde være ganske urimeligt!« sagde Per.

»Ogsaa Fa'er veed, at du ventedes,« vedblev Signe, der hele Tiden, skønt Faderen laa helt henne i den modsatte Ende af Lejligheden, talte med dæmpet Stemme, saaledes som man vænner sig til det, naar der er en syg i Huset. »Han var vaagen for lidt siden, da jeg var derinde, men han ligger jo ellers nu mest hen i en Døs. Dersom du vil vente her, skal jeg gaa ind og se, om du kan komme derind.«

Hun gik bort, idet hun stadig bevægede sig paa Taaspidserne, og lukkede lydløst Døren efter sig. Eberhardt havde i Forvejen forladt Stuen, og for ikke at blive ene med den fremmede Broder

forsvandt nu ogsaa de andre Søskende hver ad sin Vej.

Per stillede sig hen ved et af Vinduerne, der vendte ud mod den lille grønne Plads, som udgjorde Præstegaardens Have. Hjertet bankede atter i hans Side, men hans Sind var roligt, hans Tanke klar.

Han lod Blikket glide over Græsplænen derude, over de smaa, forkrøblede Træer og Naboejendommenes forfaldne Udhuse, der til alle Sider omsluttede den lille Plet og lukkede Sol og Luft ude. Alting syntes ham at være ganske uforandret. Derhenne tilvenstre rejste sig det samme sorttjærede Plankeværk, hvorover han i Drengetiden flygtede bort om Aftenen, naar Porten var lukket. De lange Spigersøm, som Faderen havde faaet anbragt der, efter at han hin Vinternat havde grebet ham ved Hjemkomsten fra en Slædefart i Maaneskin oppe paa de nordre Bakker, sad der endnu. Og derhenne i Hjørnet ved Tørvehuset stod det halvt udgaaede, melankolske Æbletræ, som hveranden Sommer bar een Frugt, der — ligesom de dødsmærkede Børn — en Tid tog mægtigt til i Vækst for derpaa regelmæssigt at falde ned før Modningstiden, gennemgnavet af Orm.

En ham fremmed Følelse listede sig ind over ham, mens han stod her og rolig betragtede disse stumme Vidner til hans første Ungdoms ensomme Lege. Netop den fuldkomne Ligegyldighed, hvor-

med han efter saa mange Aars Fraværelse gensaae denne Plet, jog et Øjeblik ligesom en flygtig Tungsindssky gennem hans Sind. For første Gang gjorde han sig det Spørgsmaal, om Minderne fra denne lille, indsnevrede, af Sol og Lys forladte Have, der havde skygget over hans Barndom, kunde have kastet Skygger ud over mere.

Døren bagved ham blev aabnet sagte; det var Signe, der kom tilbage.

»Fader sover igen,« hviskede hun, idet hun blev staaende derhenne og holdt Døren aaben bag sig: »Men vil du ikke ind og se ham, . . . han forstyrres ikke af noget, saa du kan godt komme derind.«

Per kom gennem det lille, halvtomme Forværelse ind i Dagligstuen, hvor en ældre Sygeplejerske sad ved Vinduet og hæklede. Herfra stod Døren aaben ind til Sovekammeret, som hvilede i et fuldkomment Mørke. Foran begge Vinduerne hang tykke, uldne Tæpper, saa Per i de første Øjeblikke intet kunde se.

»Fa'er har længe ikke kunnet taale Lyset,« forklarede Signe hviskende, efterat de var traadt hen til Fodenden af Sengen, der stod frit ud paa Gulvet fra den ene Sidevæg.

Efterhaanden skelnede Per dog Omridsene af et hentørret Hoved, der laa dybt nedsunken i den hvide Pude med tillukkede Øjne, — og han betoges af en let Skælven. Dog, nogen Be-

vægelse ud over den Uhyggefølelse, som Synet af en døende naturligt fremkalder, greb ham ikke. Ja, netop den Omstændighed, at Faderens Tilstand umuliggjorde alle Tilnærmelser, virkede hurtigt beroligende paa ham. Hvad han mest havde frygtet, var Familjeiveren for i sidste Øjeblik at faa tilvejebragt en Forsoning. Han vidste, at han havde intet at sige sin Fader; og hvad denne kunde have ønsket at sige ham, vilde rimeligvis kun have forværret Forholdet og maaske givet Anledning til Optrin, som let havde faaet en uhyggelig Karakter.

Alt som hans Øjne vænnede sig til Stuens Mørke, traadte den døendes Ansigtstræk og hele udtærede Skikkelse tydeligere frem for ham. Han saae, at Faderen havde bevaret sit store Haar, der dog under Sygdommen havde mistet al Farve. Ansigtet derimod var bleven mørkt, næsten bronceagtigt, og der rørte sig ikke en Trækning i det. Det var, som om Evighedens Fred allerede hvilede over de lukkede Øjelaag.

Signe var sunken ned paa en lav Armstol, som stod ved Siden af Sengen og havde afgivet Siddeplads for de mange Besøgende fra Byen, der endnu indtil den foregaaende Dag havde faaet Lov at komme ind og tage Afsked med deres Præst. Hun sad tilbagelænet, med Armene fremstrakte og de foldede Hænder paa sine Knæ. Under de mørke, sammenvoksede Bryn stirrede de lyse Øjne

hen paa Faderen med et Udtryk, som om hun sad hensunken i en brændende Bøn.

Men Faderens dødlignende Søvn gjorde hende efterhaanden urolig. Hun bøjede sig frem for at lytte til hans Aandedræt, og — pludselig overvældet af sin Sindsbevægelse — trykkede hun Lommetørklædet mod sine Øjne og hviskede:

»Hvorfor kom du dog ikke før, Peter Andreas? .... Nu er det maaske for silde!«

Per sagde intet; men der var noget i dette Udbrud, der fik ham til at spidse Øren. »For silde« — tænkte han. Man havde altsaa virkelig tænkt sig en Forsoningsscene. Eller — —? Kunde det være muligt, at man opfattede hans Hjemvenden som et Udtryk for Anger, ... den forlorne Søns Bodsgang? Blodet steg ham voldsomt til Hovedet; men i det samme aabnedes Tapetdøren ind til Gæstekammeret ved Siden af, og Moderens lille, krumbøjede Skikkelse viste sig i Døraabningen.

Hun blev et Øjeblik staaende derhenne, idet hun med den ene Haand støttede sig til Dørkarmen, med den anden til en sort Stok. Per, der næsten kun huskede hende som sengeliggende, havde ligefrem ondt ved at kende hende igen. Hun var nu ogsaa bleven stærkt forandret i de mellemliggende Aar. Ikke alene var Haaret bleven graat, Trækkene ældede, men den mægtige Sjælsanspændelse, der under Faderens lange Sygeleje paa

næsten overnaturlig Vis havde holdt hende oprejst, lagde en fremmedartet Strenghed i Ansigtsudtrykket og i de lyse, ligesom synsk fremadstirrende Øjne.

Det Blik, der nu mødte Per fra disse Øjne, og den Maade, hvorpaa Moderen, da han kom hen for at hilse, uvilkaarlig et Øjeblik holdt ham tilbage med sin Haand, som ventede hun straks en Tilstaaelse af ham, levnede hos Per ingen Tvivl om Rigtigheden af den Mistanke, som Søsterens Udbrud havde vakt. Dog, Moderkærligheden fik hurtig Overmagten hos hende. Mens Taarerne strømmede ned ad hendes Kinder, tog hun hans Hoved mellem sine Hænder og kyssede hans Pande.

Derpaa gik hun hen til Sengen og sank tavs ned paa en Kurvestol, der stod ved Hovedgærdet. Fremoverbøjet blev hun siddende der med Haanden for Øjnene — som om hun alligevel ikke helt taalte Synet af ham.

Da hun atter vilde til at tale, kom Sygeplejersken ind fra Dagligstuen, og sammen med hende viste sig en ældre Mand i sorte Klæder og med Hat i Haanden. Det var Huslægen, der kom paa sit sædvanlige Formiddagsbesøg.

Paa et Tegn fra Moderen trak Signe og Per sig tilbage, og Sygeplejersken lukkede Døren til efter dem.

Per saae slet ikke Moderen mere den Dag, og

i det hele gjorde hans Tilbagekomst ikke det Indtryk, som den under andre Omstændigheder vilde have gjort; — Faderens Tilstand optog naturligt alles Sind og Tanker. Desuden ventedes der i Løbet af Dagen endnu to af de borteværende Søskende, der straks om Morgenen var bleven hidkaldte ved Telegram, nemlig den Broder, der var Kapellan paa Fyen, og en Søster, som var gift med en Læge i en af de smaa Limfjordsbyer. Ogsaa til disse skulde der sættes Værelser istand, saa alle havde fuldt op at gøre.

Dertil kom, at der hvert Øjeblik indtraf Bud rundtom fra Folk i Byen med Forespørgseler til den syges Befindende. Per, der tilbragte den meste Tid ude i Haven, hvor han kunde ryge, holdt af en vis Nysgerrighed et Øje med Forstuedøren, hvor Budene modtog Besked; og med Forbavselse lagde han Mærke til, at flere af Byens anseteste Familjer paa denne Maade lagde deres Deltagelse for Dagen. Han modtog herigennem det første Indtryk af den Sejr, som Faderen under hans Fraværelse endelig havde vundet i den verdsligsindede By, hvor man i sin Tid havde modtaget ham med en saa overlegen Latter og senere bekæmpet ham med saa megen Forbitrelse. Om det saa var den kammerherrebetitlede Amtmand, sendte han i Visittiden sin liberiklædte Tjener med en ærbødigst formet Forespørgsel til »Hans Velærværdigheds« Befindende.

Det var gaaet Pastor Sidenius, som det plejer

at gaa de stærke Betvingere: da han først havde overvundet Modstanden, var denne hurtigt slaaet om i Forgudelse. Og — som det jo ogsaa gerne gaar — netop de Egenskaber hos ham, der oprindeligt havde vakt mest Anstød — hans myndige Væsen, hans Ringeagt for Byens nedarvede Skikke, hans strenge Tarvelighed i Levemaade og Klædedragt — højagtedes senere som Vidnesbyrd om sand apostolisk Fromhed og Nidkærhed. Vistnok havde han ogsaa selv forandret sig noget i Aarenes Løb. Efterhaanden som den genstridige Befolkning havde underkastet sig Kirkens guddommelige Formynderskab, var det milde og hjertevindende i hans Natur kommen mere og mere frem. Paa en vis Maade vedblev han vel at staa Befolkningen fjern, og navnlig holdt han sig stadig borte fra Byens livlige Selskabelighed, uden at han dog derfor paa nogen Maade fordømte den. Sin egen Dør holdt han ogsaa kun aaben for dem, der havde hans Bistand behov; men paa den anden Side tabte han aldrig nogen afsyne, der blot een Gang havde søgt ham i et Troesanliggende. Og aldrig gik nogen fra ham uden at føle sig aandelig styrket og beriget. Han var — trods sin snevert begrænsede Horisont — et højtbegavet Menneske, tankerig og veltalende, dertil noget af en virkelig Skriftklog, livfuldt optaget af Tidens mange teologiske Stridsspørgsmaal, i hvis Drøftelse han undertiden offentlig tog Del med Mund og Pen. Den lille Byes Befolkning følte sig smigret, naar

hans Navn stod nævnet i den Slags religiøse Tidsskrifter og Pjecer, som nu fandtes i alle Hjemmene; og det havde bidraget ikke saa lidt til den forandrede Bedømmelse af ham, at man havde mærket, hvorledes han indenfor Præstestanden nød en ganske anderledes Anseelse end de fint paaklædte, hvidslipsede Provster og Konsistorialraader, som man før havde været saa stolt af.

Dertil kom nu hans lange Sygeleje og den ophøjede Sjælsro, hvormed han havde udstaaet sine Lidelser og imødeset sit Endeligt. I over et halvt Aar havde han ligget i Sengen, vel vidende, at han var Dødens Bytte. Og ikke alene havde han ingensinde selv klaget; han tillod heller ikke, at andre beklagede ham. »Saadan maa her ikke tales,« havde han engang med Strenghed sagt til en, der vilde trøste ham med Haabet om Helbredelse: »Det er at anklage Gud. Skal ikke Arbejderen være taknemlig, naar hans Dagværk er endt? Gud har ikke Brug for mig længer. Min Gerning er fuldbragt.« —

Per tilbragte Eftermiddagen oppe paa sit lille Loftsværelse, dels under Forsøg paa at sove og udhvile sig efter Rejsen, dels beskæftiget med at skrive til Jakobe. Han havde besluttet at fravige sin oprindelige Bestemmelse og blive her i det mindste indtil den næste Dag, da Faderen dog næppe levede længer. Omend Hensynet til Sømmelig-

heden var den fremherskende Bevæggrund til denne Udsættelse af hans Rejse, var der dog atter her lidt Nysgerrighed med i Spillet. Der var allerede bleven vakt en ikke ringe Interesse hos ham for, hvad der skete i Huset, og hvorledes alt vilde forløbe. Navnlig fyldte Tanken om Faderens Dødsøjeblik ham med en Spænding, der jog ham Søvnen fra Øjnene.

Ved Aftenstid indtraf de to endnu ventede Søskende, Thomas og Ingrid, den sidste i Følge med sin Mand. Thomas var en rødmosset Teolog med et sat Væsen, bag hvilket der skjulte sig et stærkt bevæget Følelsesliv og en højtstræbende Ærgerrighed. Ingrid var en lille, selvsikker Provinsfrue, for hvem Løgstør var en By af Rang, fordi hun og hendes Mand og Børn boede der.

Faderen havde i Løbet af Dagen flere Gange været vaagen. Hans Aand var stadig klar, men han havde kun grumme vanskeligt kunnet gøre sig forstaaelig, og efter faa Øjeblikkes Forløb var han atter sunken hen i Bevidstløshed. Da Huslægen havde været inde hos ham paa sit Aftenbesøg, sagde han til Signe, der fulgte ham ud i Forstuen:

»Jeg vil ikke skjule for Dem, at Deres Fader næppe lever Natten over. Jeg venter, at De lader mig kalde, dersom De ønsker min Tilstedeværelse.«

Hans Forudsigelse slog til. Klokken var lidt over to om Natten, da alle i Huset blev vækket; Dødsstunden var kommen. Per, der — træt efter næsten to Døgns uafbrudte Vaagen — var falden

i en tung Søvn, kunde ikke straks blive klar over, hvor han befandt sig. Han havde i sine Drømme færdedes i Berlin sammen med Fritjof og nogle af dennes Kunstnervenner. De var netop kommen kørende i en Droske til deres Stamknejpe i Leipzigerstrasse, da Signe aabnede Døren til hans Kammer og bad ham komme ned.

I det Øjeblik, da det gik op for ham, hvor han var, og hvad Søsterens Ord betød, kom han til at fryse. Overgangen fra Verdensbyens Tummel til Søsterens stille Dødsbebudelse var selv hans Aandskonstitution for stærk. Endnu efter at være bleven paaklædt maatte han i nogen Tid gaa frem og tilbage i sit Kammer for at komme til Fatning.

Da han kom ned i Stuerne, fandt han alle sine Søskende samlede; de fleste af dem havde slet ikke været iseng men havde blundet rundt om i Lænestole og paa Sofaer for at være Faderen saa nær som muligt og straks at kunne være hos ham, om noget skulde ske. Dagligstuen var fuldt oplyst, og begge Dørfløjene ind til Sovekammeret var slaaet tilbage. Derinde brændte der kun en lille, tildækket Natlampe paa et Bord ved Siden af Moderen, der sad i sin Kurvestol ved Sengens Hovedgærde; men gennem den brede Døraabning faldt Lysskæret fra Dagligstuen lige ind paa Faderens hvide Skikkelse.

Han var allerede begyndt at tage Afsked med sine Børn. For at lette ham Aandedrættet havde man rejst ham lidt op og støttet ham med Puder.

Een for een kom Børnene hen til Sengen; og naar de havde taget hans Haand, der laa kraftesløs paa Tæppet, nævnede Moderen deres Navn for ham. Han var ved fuld Bevidsthed, men han kunde ikke tale, og Øjnene var stadig tillukkede.

Per holdt sig tilbage saa længe som muligt. Han følte sig i høj Grad ilde tilmode ved denne højtidelige Afskedstagen, som han havde troet at kunne undgaa, og opholdt sig hele Tiden henne i en mørk Krog for at skjule sin Uro. Tilsidst traadte dog ogsaa han hen til Sengen; og da han nu følte Faderens gravkolde Haand i sin og hørte Moderen (som det forekom ham) med hævet Stemme nævne hans Navn, betoges han af en Uhyggefølelse, som var han bleven kaldt frem for en overjordisk Dommer, og kun Bevidstheden om, at hans Søskendes Blikke i dette Øjeblik alle var rettet paa ham, gav ham Styrke til at beherske Udtrykket i sit Ansigt.

Klokken var imidlertid bleven mellem tre og fire. Vægteren kom just gaaende gennem den stille, barkbestrøede Gade. Hans enstonende Sang lød ind i Stuen som en overnaturlig Forkyndelse af Dødsenglens Komme.

»Nu skrider Natten sorte,
og Dagen stunder til;
Gud lad dem blive borte,
som os bedrøve vil.
O Fader from,
vend du os om.
Din Naade os betee!«

Efter at Faderen tilsidst havde taget Afsked ogsaa med Husets Tyende, gav han ved en Bevægelse af Pandemusklerne tilkende, at han vilde tale. Og med en Hvisken, som dog kun Moderen kunde opfatte, bad han da om, at de vilde synge en Salme. Børnene samlede sig inde i Dagligstuen, hvor Signe satte sig ved Klaveret; og med dæmpede Stemmer blev der sunget de første Vers af Salmen: »Til Himlene rækker din Miskundhed, Gud«.

Den eneste, der foruden Moderen var bleven tilbage i Sovekammeret, var Per. Han sad inde i den Krog, hvortil han straks igen havde søgt hen efter at have sluppet Faderens Haand. Mens hans Søskendes dæmpede Sang lød ind til ham baaret af en Forvisningens stille Styrke, som saae de virkelig Himlen aaben over sig og Herrens lysomstraalede Skikkelse staa deroppe med udbredte Arme for at modtage Faderen, sad han der i Mørket og kæmpede med sig selv for ikke at rives hen. Han havde kun een Gang før set et Menneske dø; det var hin Dag i Nyboder, da den gamle Højbaadsmand var bleven bragt halvt livløs hjem fra sin Spaseretur; og Erindringen om den Opskræmthed og Uhygge, som dette Dødsfald fremkaldte baade hos ham selv og de andre tilstedeværende, havde forfulgt ham siden hans Hjemkomst. Men hvor ganske anderledes syntes ikke alting at skulle forløbe her. Forundret stirrede han

hen paa Faderens hentørrede Hoved, som laa der saa fredeligt paa Puden, omgivet af det store, hvide Haar som af en Helgenglorie. Og han tænkte ved sig selv: saaledes dør altsaa en Kristen!

Da Salmeversene var tilende, vendte Søskendeflokken tilbage til Sovekammeret. Faderens Mund havde imidlertid aabnet sig lidt, og Øjnene var sunket dybere ind i Hovedet. Kort efter begyndte Dødskampen.

Moderen sad med hans højre Haand i sin og tørrede nu og da Sveden af hans Pande med et Klæde. Ved den anden Side af Sengen sad Eberhardt. Hans Haand berørte lemfældigt Faderens venstre Haandled, idet han talte den svindende Puls.

Der gik en Timestid. Afventende det sidste Øjeblik sad de andre Børn rundt om i Stuen, hvor de havde kunnet finde en Siddeplads; de yngste stod omkring Fodenden af Sengen og saae paa Faderen med store, medlidende Øjne.

For anden Gang hørtes Vægterens enstonende Sang i den tavse Gade.

›Dig, evig Gud, ske Ære
i høje Himmelkor,
som Vægter vilde være
for os, paa Jorden boer.
Nu op paa Morgenvagt!
For Natten god
fald Gud til Fod,
tag Tiden vel iagt!‹

Der var ganske stille i Stuen. Der hørtes kun den stadig aftagende Lyd af Faderens besværlige Aandedræt og nu og da et Udbrud af halvt undertrykt Graad fra et af Børnene.

Saa var det omtrent ved Fire-Tiden, at Eberhardt tog sin Haand bort fra Faderens Legeme og rejste sig. Stille gik han omkring Sengens Fodende hen til Moderen, der sad sammensunken med Haanden for Øjnene.

»Mo'er,« sagde han efter varsomt at have berørt hendes Skulder. »Fa'er er gaaet bort.«

I det samme rejste de sig alle rundt om i Stuen og slog Kres omkring Sengen. Kun Moderen blev siddende. Hun havde i første Øjeblik set op paa Eberhardt med et bønfaldende Udtryk af Hjælpeløshed. Saa bøjede hun sig ned over den dødes Haand og lagde Kinden til den, som om hun manglede Mod til at møde Synet af hans brustne Øjne. Men lidt efter rejste ogsaa hun sig. Og idet hun ligesom under en Genopvaagnen af al Ungdomskærlighedens Ømhed strøg ham henover det hvide Haar, kyssede hun hans Pande og sagde:

»Ja, Børn, nu er Fa'er gaaet bort fra os. Men — Gud ske Tak og Pris! — det er ikke for bestandig. Han er blot gaaet forud for os til vort himmelske Hjem, hvor vi engang ved Guds Naade igen skal møde ham.«

»Amen!« kom det stille fra Signe; hun stod

med Hænderne foldede og saae opad med et forklaret Udtryk i sine taarefyldte Øjne.

Endnu i nogen Tid blev de alle staaende omkring Liget i stille Betragtninger. Men ved de første, synlige Dødstegn bredte Eberhardt og Thomas et Lagen over det, og Signe førte Moderen bort.

Kort efter forlod ogsaa Per Dødsværelset og gik op til sig selv. Længe stod han i Tanker ved det aabne Vindu og saae ud over Byen, der endnu laa og slumrede under en morgenbleg Stjernehimmel. Saa satte han sig stille ned ved Bordet og tog sin Rejsemappe frem for at skrive til Jakobe:

»Jeg vil ikke tøve med at meddele dig, at min gamle Fader for kun faa Øjeblikke siden er sovet hen. Hans Død var smertefri og smuk. Han var sig fuldt bevidst næsten til det sidste, og med beundringsværdig Sjælsstyrke saae han Døden imøde. Jeg er nu glad ved, at jeg kom tidsnok til at sige ham Farvel. Hvor meget der end skiller mig og altid vil skille mig fra min Fader — —.«

Han standsede pludselig som ved et lille Ryk. Med Hagen støttet til Haanden sad han længe og stirrede grundende ind i Lysflammen. Da han derefter gennemlæste, hvad han havde skrevet, blev han rød og tilintetgjorde det. Paa et nyt Ark Papir skrev han hurtigt:

»Kære Ven! Jeg har den sørgelige Pligt at med-

dele dig, at min Fader nu til Morgen er afgaaet ved Døden. Jeg kom altsaa akkurat tidsnok til at tage Afsked med ham, saaledes som jeg havde ønsket det. — Kun disse Linjer i Hast. Du hører snart fra mig igen.«

Efter at have underskrevet Brevet sad han igen en Stund og overvejede. Saa tilføjede han i en Efterskrift:

»Muligvis bliver jeg her til Begravelsen.«

Udefra var der imidlertid begyndt at spores Liv. Byen var ved at vaagne. En Arbejdsvogn rumlede gennem Gaden, og hist og her fra hørtes tunge Træskotrin.

Mens Dagslyset vandt mere og mere Magt, klædte Per sig af og gik iseng. Kort efter sov han.

* * *

Fem Dage derefter blev Pastor Sidenius begravet fra Byens Sognekirke. Et Par Aftener forinden var hans Lig bleven ført derhen, og adskillige af Menighedsmedlemmerne havde allerede da indfundet sig for at ledsage det som en Slags Æresvagt. Derimod var Per ikke tilstede ved denne Lejlighed. Den Stemning, som i Løbet af Dødsnatten var bleven vakt hos ham, havde han forholdsvis hurtigt rystet af sig; allerede den næste Dag var Indtrykket af Begivenheden stærkt svækket. Dog havde han ikke villet rejse bort, før Faderen var begravet; men for at faa de mellemliggende

Dage til at gaa og for at undgaa Sammenstød med Familjen, var han taget op til Limfjordskysten under Paaskud af at maatte bese nogle Cementfabriker, som nylig var bleven anlagt der.

Han havde forøvrig ikke haft nogen Grund til at beklage sig over Opholdet i Præstegaarden. Hans Søskende havde tværtimod — ligesom efter stiltiende Overenskomst — beflittet sig paa at være saa hensynsfulde overfor ham, som det overhovedet laa for deres Natur; og med Moderen var han næsten slet ikke kommen i Berøring. Hun laa nu atter lammet i sin Seng, og Lægen havde paabudt den størst mulige Ro. Kun en enkelt Gang var han bleven kaldt ind til hende og havde da siddet nogle Minutter ved hendes Seng, men hun havde kun haft Kræfter til at gjøre ham et Par almindelige Spørgsmaal om hans Befindende. Hverken hun eller nogen af hans Søskende havde saa meget som hentydet til hans Forlovelse med Jakobe, endsige lykønsket ham; men skønt denne Tavshed paa en vis Maade havde udæsket ham, var han ikke helt utilfreds med den. Ikke fordi han længer tænkte paa at bryde med Jakobe for den berlinske Børskonge-Datters Skyld. Saa megen Indflydelse havde Opholdet i Hjemmet alligevel haft paa ham, at det havde faaet ham til at besinde sig, gjort ham nøgtern. Den Sejrsrus, hvori han havde fattet de store Planer om at svinge sig op paa en af Evropas Pengefyrste-Troner, var bleven henvejret

hin alvorsfulde Nat i Faderens mørke Dødsværelse og siden ganske glemt. Men netop fordi hans Hjerte paany havde vendt sig imod Jakobe, undgik han helst al Tale om hende i denne Tid, idet han nu følte sig en Smule skamfuld over den Troløshed, han i sine Tanker havde begaaet imod hende.

Paa Begravelsesdagen hang Flagene fra Morgenstunden paa halv Stang overalt i Byen, og udenfor alle Husene paa den lange Strækning fra Kirken til Kirkegaarden blev Gaden ved Tolvtiden bestrøet med fint, hvidt Sand og Grankviste. Selve Kirken havde Byens unge Piger Dagen i Forvejen udsmykket med grønne Planter og lange Sørgeflor, der tilhyllede Alteret og hang som sorte Faner fra den rigt udskaarne Funtelukkelse og fra Orgelpulpituret. Begge de tolvarmede Messinglysekroner under Loftet var tændte, og fra Orgelet tonede uafbrudt en dæmpet Klage, da den sortklædte Menighed lidt efter Middag begyndte at fylde Kirken. Og at det ikke var Nysgerrighed, der førte Folk derhen, var let at se paa Mændenes alvorlige Ansigter og Kvindernes taarefyldte Øjne. Oppe i Koret sad der henimod et halvt Hundrede ornatklædte Præster omkring den højtstillede, sorte Kiste, der ikke bar andre Prydelser end et simpelt Grankors ovenpaa Laaget, fordi den Afdøde altid havde ivret mod Folks blødagtige Trang til at forskønne Døden, »besmykke Ormenes Trug«,

som han plejede at sige. I de øverste Stolestader sad Byens Ypperste: Embedsmændene i deres guldbroderede Uniformer, Garnisonens Officerer med den sølvblanke Dragonhjelm paa Skødet, Amtmanden med sit hvide Storkorsbaand over Brystet.

Saa begyndte Ceremonien. Orgelbruset vældede frem gennem Rummet, Salmesangen faldt ind, og Præsterne traadte frem og talte.

Per, der sad mellem sine Søskende i den saakaldte »lukkede« Stol umiddelbart ved Koret, saae sig omkring med stigende Forbavselse. Der blev i disse Øjeblikke vendt aldeles op og ned paa de Forestillinger om Faderen, som han havde baaret paa fra sin Barndom. Var det muligt? Var det virkelig hans egen, forarmede Fader, ham, som han i sine Drengeaar havde skammet sig over, og som havde været til Spot for hele Byen, — var det virkelig ham, der her fik en Jordefærd som en Fyrste, en Aandens Salvede, og fulgtes til Graven af et sørgende Folk? Efterhaanden som den ene Præst efter den anden traadte hen bag Kisten og Kirken genlød af Lov og Tak til Herren for hans hensovede Tjeners velsignelsesrige Gerning; og bagefter, da Højtideligheden var tilende, og otte unge Præster løftede Kisten ned fra Katafalken, og hele Menigheden tilfods fulgte Rustvognen den lange Vej gennem Byens flagbehængte Gader ud til Kirkegaarden, forvirredes han mere og mere. Thi her

opfyldtes paa uanet Maade en af hans stolteste og aldrig helt fornægtede Barndomsdrømme . . . en Drøm fra hin Tid, da han havde troet sig et forbyttet Barn, en bortført Kongesøn, der engang vilde finde hjem til sin Faders Herlighed.

Paa Hjemvejen fra Begravelsen kom han til at følges med Broderen Thomas, der havde forrettet Jordspaakastelsen og derfor var i Ornat. Af alle hans Søskende havde Thomas været den, hos hvem han i sin Tid havde fundet mest Forstaaelse, tildels fordi Thomas under sin Opvækst undertiden selv havde kunnet føle sig trykket af Faderens Myndighed. I hans Studenteraar havde saaledes visse, friere Rørelser indenfor det kristne Menighedsliv opfyldt ham mere, end Faderen rigtig syntes om, og det havde ikke været uden Overvindelse, at han i sin Tid var krøben ind i den danske Folkekirkes Ornat, dette lange, ligkisteagtige Klædesfutteral, der ogsaa kun daarligt passede til hans røde Kinder og lyseblaa Barneøjne. Baade hans Evner og hans Ærgerrighed krævede en friere og videre Tumleplads, end der levnedes i et lille Landsby-Kappelani paa Fyn.

Per havde godt mærket, at Thomas i de Par Dage, de havde været sammen, gentagne Gange havde gjort Forsøg paa at bryde Isen mellem dem. Med den lidt farisæiske Godlidenhed, hvormed han i gamle Dage undertiden vandt hans

Fortrolighed, havde han igen prøvet at bringe en Samtale istand imellem dem; og Per forstod straks, at det ogsaa var i denne Hensigt, han nu havde søgt hans Følgeskab. Han lod ham derfor slet ikke komme tilorde. Der var kommen Uro over ham, og han følte i dette Øjeblik en instinktmæssig Frygt for at indlade sig med Broderen. Selv da denne med tilsyneladende Interesse gav sig til at udspørge ham om hans Pjece, som han havde hørt noget om, afbrød Per ham kort og overlegent med den Bemærkning, at det hele var en Ubetydelighed, som han knap nok selv længer huskede.

Thomas opgav derefter paany Forsøget paa en Tilnærmelse; og de to Brødre gik tavse ved Siden af hinanden Resten af Vejen til Præstegaarden.

Da de var naaet hjem, og mens de andre Søskende gik ind til Moderen, der havde været for svag til at overvære Begravelsen og laa i Sengen, gik Per op paa sit Værelse for at pakke ind. Han vilde rejse straks med Aftentoget. Nu, da han havde gjort sin Skyldighed, brændte han af Utaalmodighed efter at komme bort og tilbage til Berlin.

I Mørkningen, da han vidste Moderen alene, gik han ind for at sige Farvel til hende.

»Sæt dig lidt hos mig, min Dreng,« sagde hun; — hun talte nu atter med den modfaldne, lidt klagende Stemme, som han kendte saa godt fra sine Barneaar. »Vi har jo næsten slet ikke faaet talt

sammen. Og nu vil du rejse, fortæller dine Søskende mig.«

»Ja, jeg maa nødvendigvis tilbage til mit Arbejde.«

Moderen laa lidt og ventede paa, at han skulde fortsætte. Men da der ingen yderligere Forklaring kom, sagde hun:

»Dit Arbejde? . . . Ja, vi veed jo egentlig saa lidt om, hvad du foretager dig, Peter Andreas, og hvor du færdes. Du var i Tyskland nu . . . i Berlin, ikke sandt?«

»Ja.«

Atter ventede Moderen en Stund, før hun fortsatte:

»Ja, din Fader og jeg har jo nok forstaaet, at du maa have faaet formuende Velyndere, siden du kan tumle dig, som du gør. For nogen Stilling har du jo ikke, saavidt vi veed, og herhjemmefra har du jo allerede længe ingen Hjælp modtaget.«

Per forstod nu, at Moderen ingenting vidste om hans Forlovelse med Jakobe. Hans Søskende havde altsaa hemmeligholdt den for hende; de havde villet skaane hende for den Sorg. Eller — naturligvis! — Eberhardt, der var den eneste, til hvem han havde meddelt den, havde slet ikke fortalt noget derom til de andre. Han havde rimeligvis haft sine Grunde til at fortie sit Møde med Jakobe, der næppe havde været til Fordel

for hans kære Værdighed. Og dette var altsaa Forklaringen paa de andres Tavshed!

Moderen havde imidlertid taget noget fra et lille Bord, der stod ved Sengens Hovedgærde; og idet hun nu forstærkede Stemmen lidt, vedblev hun:

»Du skal nu dog ikke rejse herfra, Peter Andreas, uden at vide, hvad din Fader vilde have sagt dig, dersom han havde kunnet tale til dig før sin Død. Som du vistnok af dig selv kan forstaa, var du i den sidste Tid stadig i Faders Tanker. Der var vel overhovedet ingen, han tænkte mere paa og inderligere indesluttede i sine Bønner; — han havde nu en saa urokkelig Tillid til, at du nok engang vilde finde dig selv og søge tilbage til Ydmyghedens og Kærlighedens Veje. Nogen Tid før sin Død, da han hørte, at du var rejst herfra — til Udlandet — og han derfor troede at skulle lukke sine Øjne uden at have set dig, saa bad han om, at vi, naar han var gaaet bort, vilde sende dig dette . . . til Erindring om ham.«

Hun rakte ham med disse Ord den lille Genstand, hun havde taget fra Bordet. Det var et gammelt Sølvur, som Faderen havde sat grumme megen Pris paa og baaret til det sidste. Per huskede, at han ofte havde kaldt det for sit eneste jordiske Klenodie.

»Dette Ur her,« — vedblev Moderen — »har en Historie; og det var den, Fader vilde have for-

talt dig. Nu skal jeg gøre det i hans Sted; og naar du har hørt den, vil du vistnok af dig selv forstaa, hvorfor han bestemte den Gave netop til dig.«

Hun holdt inde lidt og laa fra nu af med lukkede Øjne, saadan som Faderen havde gjort det under sin Sygdom. Saa fortsatte hun:

»Det var en Gang, da Fader som halvvoksen Dreng efter en Juleferie skulde rejse hjemmefra og tilbage til Latinskolen, saa havde Bedstefader forlangt at faa hans Kuffertnøgle. Han sagde, at han vilde se efter, inden Kufferten kom paa Vognen, om nu ogsaa alting var lagt ordentligt ned og ingenting glemt. Herover blev din Fader fornærmet, — som han i sin Ungdom let blev det — og han rejste bort i Vrede uden at have sagt Bedstefader Farvel. Da han om Aftenen kom til Skolen og lukkede Kufferten op, fandt han alt sit Tøj urørt, men øverst laa en lille Pakke i Papir, . . . det var det Ur, som du nu holder i din Haand. Det var en Gave fra Bedstefader; han havde villet lægge den uset ned i Kufferten; det var derfor, han havde benyttet det Paaskud, forstaar du jo nok. Da din Fader havde forstaaet det, faldt han i en heftig Graad. Og da han havde grædt over sig selv og angret sin Overilelse, saa tog han noget Tøj paa sig og gik endnu samme Nat paa sin Fod de ti Mil hjem og standsede ikke, før han kunde kaste sig om sin Faders

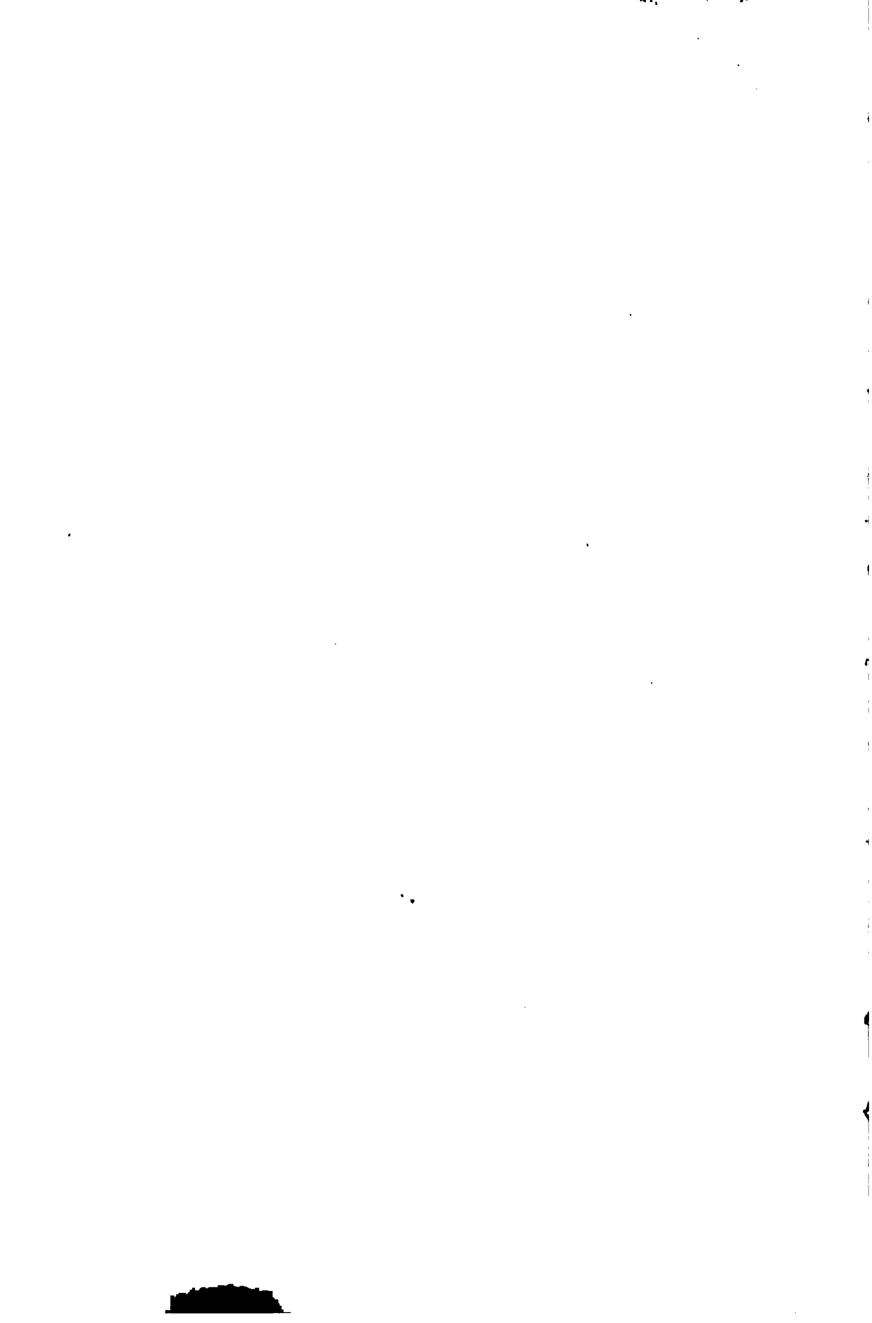
Hals og bede om hans Tilgivelse. Se, min Dreng, derfor bevarede din Fader gennem hele sit Liv det Ur som en Helligdom. Jeg husker, han kaldte det engang for Guds Faddergave til ham. For den samme Nat, hvor han saaledes ydmygede sig og gik den lange Bodsgang til sin jordiske Fader, fandt han ogsaa Vejen hjem til Lyset og Freden og Velsignelsen hos Gud Fader i Himmerig.«

Hun tav. Ogsaa Per forblev tavs, mens han sad der med Uret og følte det tungere og tungere i sin Haand. I Stuen var der mørkt. Den ene kunde ikke længer skelne den andens Ansigtstræk.

Der blev overhovedet ikke talt mere. Lidt efter rejste Per sig og tog Afsked. Moderen hviskede blot, idet hun kyssede ham paa Panden: »Gud skænke dig Fred!«

Ikke længe efter kørte Per til Stationen. Han kørte alene, idet han meget mut havde afvist alle Tilbud om Følgeskab. Og da Signe en Timestid senere kom op paa hans Kammer, fandt hun Faderens Ur liggende paa Bordet. Det var bleven lagt midt paa den tomme Plade, saa det umuligt kunde overses eller fremkalde Indtrykket af at være glemt.

TREDJE KAPITEL

Brudstykker af Pers Rejsebreve til Jakobe.

15de Novb.

Saa er jeg endelig igen i Berlin og hører Verdenspulsen dundre omkring mig. Jeg kom hertil i Middags, temmelig forkørt forresten og med Næsen fuld af Snue. Men det er ogsaa et Hundevejr. Regn og Storm og et Søle paa Gaderne! Alligevel er jeg glad ved at være her. Nu skal der tages fat for Alvor! De mange Dages Ørkesløshed har opstemmet en Arbejdsiver i mig, — jeg maa have Luft. Imorgen tidlig Klokken seks tager jeg ud til Berkenbrück (du husker nok den lille By, hvor jeg i forrige Maaned overværede en Flodspærring). Jeg vil se, hvorledes det under min Fraværelse er gaaet med Arbejdet derude. Der bliver ogsaa for Tiden støbt Fundament til en større Sprængeværksbro her i Nærheden, hvis Bygning jeg vil følge. Desuden har jeg jo mit Model-Musæum og Professor Freitags Forelæsninger. *Go-on!* Der er ingenting saa godt for alle Slags Forkølelser som et varmt Arbejdsbad. Som Ordsproget siger: Lediggang er Djævelens Hovedpude. — —

17de Novb.

— — Jeg var altsaa igaar i Berkenbrück. Det øsregnede hele Dagen, og jeg kom hjem vaad til Skindet. Idag har jeg gjort Visit hos G.-Commerceraadens, hvor jeg blev modtaget af Fruen, der var ene hjemme. Det er en løjerlig Dame, næsten lidt frivol, naar man er paa Tomandshaand. Troer du, der kan være noget om, hvad man fortæller mig her, at din Halvkusine er ved at blive forlovet med en Dr. Bieber her fra Berlin? Moderen skal være meget imod Partiet, og dersom det er den Hr. Bieber, som jeg erindrer fra den musikalske Soirée, giver jeg hende ganske Medhold, — det var en fæl Vombat at se paa. Han skal nok have et Navn som Bakteriolog; men hvad Pokker kommer det Kærligheden ved? Jeg havde tiltroet din Kusine en bedre Smag.

Forresten maa det være en noget tvivlsom Fornøjelse for en ung Pige at være saa rig. Jeg synes, at hun altid maa gaa og mistænke sin Kæreste for at elske hende for Pengenes Skyld. I det hele taget — Rigdom? Ja vel! Men er dog visse Folk ikke noget for tilbøjelige til at overvurdere dette Gode? Efter det Indblik, jeg har faaet i din Halvonkels Hus, synes Lykken i hvert Fald ikke at trives synderligt der. Jeg kom netop idag til at tænke paa, om f. Eks. din Tante virkelig skulde føle nogen Tilfredsstillelse ved til daglig at sidde i saadanne Pragtsale og med en Lakaj bag hver Dør. — —

20de Novb.

— — Jeg kommer til at tænke paa, at jeg vistnok slet ikke har fortalt dig noget om min Faders sidste Dage og hans Begravelse. Det er ikke, fordi der er noget særligt at berette; men jeg har paa Fornemmelsen, at du har en fejlagtig Opfattelse af min Fader og særlig af hans Forhold til Byens Befolkning. Jeg havde egentlig ikke selv troet, at hans Anseelse i Menigheden (og omkring i Landet) var saa overordentlig, som det ved Begravelsen viste sig. Jeg kunde have ønsket, at du havde været tilstede. Hele Byen deltog i Sørgehøjtideligheden, alle Gaderne var blomsterstrøede, og Kirken pragtfuldt pyntet. I en af de danske Aviser, jeg læser hos *Bauer*, saae jeg ogsaa idag en Notits om, at Menigheden vil indsamle Penge til et Monument paa hans Grav. Det er ikke min Hensigt at synge Lovsange over min Fader; dertil har jeg ingen Grund. Men du skal dog ikke være uvidende om, hvad han har været for andre.

Hans Død var ogsaa meget smuk. Han var ved fuld Bevidsthed og fuldkommen rolig til det sidste. Men — naturligvis! — hans Liv havde jo ogsaa været en uafbrudt, langsommelig Forberedelse til at dø.

24de Novb.

— — Imorges rejste Fritjof hjem efter at have solgt en hel Del af sine Billeder her. Tyskerne er jo

som bekendt gale efter oprørte Have, der sandsynligvis paa en forfriskende Maade minder dem om Ølskum. Jeg er forresten ked af, at han rejste. Vi var i den sidste Tid hver Aften sammen, og skønt vi ikke bestilte stort andet end at mundhugges, havde vi det meget rart med hinanden. Trods al hans Bramarbaseren er der noget hyggeligt ved Fritjof, og jeg vil savne ham meget. Andre danske har jeg hidtil ikke truffet hernede.

Rimeligvis veed du allerede, at din Halvkusines Forlovelse nu er bleven deklareret. Den stod omtalt i Berlinerbladene forleden. Jeg gratulerer!

Noget nyt har jeg ellers ikke at meddele. Vejret her er stadig det samme nedersachsiske, og min viderspenstige Forkølelse kan jeg desaarsag ikke blive kvit. Jeg kender ikke noget mere melankolsk end Berlin i Regnvejr, og heller ikke her i mine Stuer er der just videre hyggeligt, efterdi min Værtinde koger Surkaal fra Morgen til Aften, og Kakkelovnen ryger, saa det er til at blive tosset over.

À propos min Værtinde, saa skal jeg fortælle dig et betegnende lille Træk af moderne Storstadsliv. Da jeg i sin Tid lejede hos hende, betingede jeg mig, at jeg blev ene her og ikke fik Medlogerende, der kunde forstyrre mig i mit Arbejde. Den gamle Heks (hun er et lille lasket Fruentimmer, sort som Jorden og med en nævestor Svulst paa den ene Side af Halsen) frem-

viste den Gang til min Beroligelse et Politi-Dokument, ifølge hvilket det ikke var hende tilladt at have mere end een Logerende, og forresten bestaar ogsaa Lejligheden kun af mine to smaa Værelser og et usselt lille, gravmørkt Hummer bagved Køkkenet, hvor der akkurat kan staa en smal Jernseng. Ikke desmindre havde jeg ikke været her mange Dage, før jeg forstod, at der husedes endnu eet Menneske i Lejligheden. Jeg kunde nemlig om Natten høre en hul Mandfolkehoste oppe fra noget, som kaldes »die Boden«, og som er en Slags Hylde eller Skab oppe under Forstueloftet, bestemt til at sætte Kasser og andet Skrammel op paa. Da jeg havde været her endnu nogle Dage, vidste jeg, at der maatte ligge endogsaa to Mandfolk deroppe, for jeg hørte en Nat samtidig med den hule Hoste en dyb og tryg Snorken. Da jeg nu tog Kællingen i Forhør, svor hun med tre snavsede Fingre i Vejret, at jeg gjorde hende den skammeligste Uret; og dog er jeg ikke sikker paa, om hun ikke har endnu flere Nattegæster forputtet omkring i Lejlighedens Huller og Kroge. Det skal nemlig være almindeligt her, at den egentlige Logerende blot er et Skærmbrædt for en ukontrolleret Herbergeren af den Slags omflakkende Eksistenser, hvoraf det jo vrimler i en Storstad; — jeg mener ikke Sjoverne og den øvrige Arbejderbærme (den har skam ikke et saa fint Nattekvarter!) men forholdsvis velklædte

Mennesker: Kommis'er, Fabriksarbejdere, Barbersvende og Opvartere, alle saadanne Folk, for hvem noget som et Hjem er en urimelig Luksus. De tilbringer deres Fritid paa Gaden, i Ølkipperne, paa Dansebulerne og i offentlige Huse og driver ud paa Natten hen til deres billigst mulige »Schlafstelle«, som de tidligt om Morgenen igen forlader. De ejer kun, hvad de har paa sig, og flytter fra Bydel til Bydel med en Times Varsel. Det er en Levevis, der er dem paatvungen af Eksistenskampen i disse Millionbyer, og som derfor hurtigt falder dem naturlig. Udviklingen af det moderne Industrisamfund kræver jo, at dets Arbejdshære af Hensyn til de hurtigt skiftende Konjunkturer er saa mobile som muligt. Den »Stabilitet« i Arbejderforholdene, som saa mange raaber paa, vilde i vor Tid være ensbetydende med Stagnation. En af de store Verdensfabriker f. Eks. maa kunne være istand til i Løbet af fireogtyve Timer at forøge eller formindske sin Produktionsmængde med Hundreder af Hænders Arbejde. Det er derfor absolut nødvendigt, at der altid findes Overflod af Arbejdskraft paa Markedet, Skarer af erhvervsløse, der til Bedste for Samfundsudviklingen gaar omkring og sulter; og den, der er vant til at leve Tilfældighedernes Liv paa Gaden og i det hele er friest i sine Bevægelser, har den største Modstandsdygtighed under saadanne uundgaaelige »Spasere»-tider og skaffer sig hur-

tigst nyt Erhverv. Muligvis kan man ikke kalde disse Forhold ideale; men de er paabudte af Nødvendigheden, og det nytter ikke — som Fritjof f. Eks. — i den Anledning at raabe op om de store Kulturcentrers forgyldte Elendighed. Helt uden Ofre naaes intet virkeligt Fremskridt, endsige da et saa mægtigt som det, hvortil vor Tid er Vidne. Tryghed, hjemlig Hygge, Fred og Hvile vil for Størsteparten af Befolkningen efterhaanden blive ganske fremmede Begreber, der tilsidst end ikke fremkalder noget Savn. Men hvad er der da egentlig at jamre over? Der foregaar en Smagsforandring, det er det hele!

Naa, men jeg er nok kommen for langt bort fra det, jeg vilde fortælle. Altsaa: For nogen Tid siden ringede det om Morgenen paa Forstuedøren, og jeg kunde fra min Seng høre, at en Politibetjent spurgte om en »Barbiergeselle«, der om Natten var bleven bragt til *Charité* (et Hospital tæt herved) og som havde opgivet at have sin Bopæl her. Mennesket havde faaet Blodstyrtning paa en Ølstue og var afgaaet ved Døden kort efter Ankomsten til Hospitalet. Min Værtinde, der i Begyndelsen holdt sig tavs, havde næppe hørt dette sidste, før hun blev veltalende. Du skulde have hørt hende skralde op! Hvad det skulde sige? Politiet vidste jo meget godt, at hun ikke maatte holde Schlafstelle. Hun svor sig ned i det hvidglødende Helvede paa, at hun ikke havde andre

Logerende end en fremmed Herre, og dersom Betjenten ikke vilde tro hende, kunde han jo undersøge hendes Lejlighed. Og saa en Barbiergeselle! At nogen kunde tænke, at hun, som var en anstændig Kone med de nobleste Logerende, vilde have saadan noget Prakkerpak i sit Hus. En skidden Stodder, og som ovenikøbet var brystsyg og laa og kreperede paa Gaden! — — Saa skøn en Ligtale fik min ubekendte Medlogerende af vor moderlige Værtinde. At den omspurgte virkelig var en af dem, der havde haft Tilhold oppe i »die Boden«, er der nemlig ingen Tvivl om; jeg har i hvert Fald ikke siden den Dag hørt den hule Nattehoste. Naa, der er ikke noget at sige dertil. I den voldsomme Tilværelseskamp, som Menneskehedens store Opsvingstider medfører, har enhver nok at gøre med at tænke paa sig selv, og der er ikke Raad til Medlidenhed. Den elskelige Frau Kumminachs første og maaske eneste Tanke, da hun hørte om sin Logerendes Død, har sikkert været den, hvordan hun inden Aften kunde forskaffe sig en anden. Den stakkels Fyr er sikkert allerede glemt, hans Plads oppe i Forstueskabet forlængst udfyldt. Han, der maaske engang kom hertil med Hovedet fuldt af store Drømme, figurerer nu kun som et Nummer i en Dødsliste. Det graadige Menneskehav Berlin har tavst opslugt ham. Hans Forældre, Søskende og Venner erfarer maaske aldrig nogensinde hans Død. —

Men nu Godnat, min bedste Ven. Klokken er mange, og min Lampe er næsten udbrændt. Mon der skulde være Brev til mig imorgen? — Udenfor strømmer Regnen ustandselig.

28de Novb.

— — Vi har forresten i de tre sidste Dage levet i en Fest- og Sejrsrus her i Berlin. Som du maaske veed fra Aviserne, har her været stor Staahej i Anledning af et Prinsebryllup. Byen har været pyntet og illumineret, Kanonerne har dundret og Kirkeklokkerne har ringet, og hele det middelalderlige Apparat, der sættes i Virksomhed ved en saadan Lejlighed, havde hidlokket en saadan Masse Fremmede, at man ligefrem har haft ondt ved at komme gennem Gaderne. En ustanselig Strøm af Ekvipager med galaklædte Officerer og overbaldyrede Diplomater rullede til og fra Slottene, og selve den gamle »Heldengreis« viste sig for Folket under endeløs Jubel.

Har du forresten lagt Mærke til den Maade, hvorpaa en kejserlig Vogns Komme — selv under dagligdags Forhold — annonceres her i Berlin? Bedst som man kommer gaaende gennem Gademylret, kan det hænde, at den beredne Politibetjent, der holder midt i Vrimlen og skiller Strømmen ad, pludselig farer sammen og løfter Haanden med et Skrig. I samme Nu standser al Vognfærsel; der ryddes Vej gennem Trængslen, og paa Fortovene stiller Folk sig op og strækker Hals. I

nogle Minutter er alt andagtsfuld Stilhed, mens den kejserlige Ekvipage paa Gummihjul passerer Gaden. Inden i den sidder — en Hofdame, en Officer, maaske en Prins. Kejseren selv viser sig nemlig i et højtideligere Optog, og hans Ankomst meldes med hastige Stød i Piben fra Betjent til Betjent. Har man ventet ham, kan hele Gaden være ryddet for Vogne, og midt paa Asfalten, med tredive Alens Mellemrum, staar de ellers saa rolige Politibetjente nervøse og febrilske.

Hvorfor denne Nervøsitet? Nu ja, der har jo et Par Gange raslet Revolverskud gennem Kejserjublen, og der er jo virkelig Grund til at tro, at disse Smaaplaf er den første Bebudelse af den store Torden, som engang vil drage over Evropa og rimeligvis her før noget andet Sted, fordi Tyskland med sit vældige industrielle Opsving frem for nogen af den gamle Verdens Stater er bleven Fremtidens Land, ja selve Hjemstedet for »det tyvende Aarhundredes Aand«, som du engang skrev om. Man væbner sig allerede af alle Kræfter imod den nye Syndflod (karakteristisk er det f. Eks., at Gaderne i de store Arbejderkvarterer her i Berlin saa vidt muligt er lagt straaleformigt ud fra et Midtpunkt, hvorfra de alle samtidigt kan bestryges med Kardætsker). Man har lavet jernhaarde Undtagelseslove imod »Rigsfjenderne; og da end ikke dette har skræmmet dem, søger man nu at affinde sig med dem ved Alder-

domsforsørgelse og Ulykkesforsikring. Men det vil altsammen ikke hjælpe noget. Det vil gaa det gamle, patriarkalske Samfund, som det i Eventyret gaar den lille Pige overfor Bjørnen: hun kastede først sin Træsko, saa sin Mosters Hvedekage og tilsidst sin egen Søndagskringle ned i Vilddyrets Gab — og blev dog spist! Men Kampen vil blive blodig. Jo længere man lever her, desto klarere bliver man over, at enhver Forestilling om en fredelig eller blot lempelig Overgang fra gammelt til nyt maa opgives, og det er med en vis Gru, man tænker paa det uundgaaelige Sammenstød. Selv hjemme begynder jo Lidenskaberne saa smaat at koge (jeg har læst om de københavnske Fabriksarbejderes store Demonstrationsmøde paa Fælleden og den halvkomiske Politi-Udrykning). Her i Tyskland vil Krak'et blive frygteligt. Den Hær paa tre Millioner Soldater, der her danner Vagt om det middelalderlige Samfunds Grundpiller, Altret og Tronen, og hvis friske Laurbær har gjort den næsten hellig for dem, der beskyttes af den, giver en Maalestok for de Kræfter, der vil komme til at brydes.

Jeg kom forleden Eftermiddag gaaende gennem en af de fornemme Gader, der fra Pladsen foran den nye Generalstabsbygning fører ned til Spree. Ovre paa det andet Fortov gik, med langsomme, usikre Skridt, en meget gammel, uniformeret Mand,

som alle Folk hilste paa med den dybeste Ærbødighed. Enkelte gjorde endog Front imod ham, som om han var en kongelig Person. Han lignede nu heller ikke et almindeligt Menneske. Han var mager og gusten som en Benrad og gik med begge Hænderne dybt begravet i Lommerne paa den lange Militærfrakke med de blodrøde Opslag og løftede ikke en eneste Gang Øjnene fra Stenbroen. Han saae ud som selve Døden, formummet i prøjsisk Generalsuniform. Det var den halvfemsindstyveaarige Moltke.

P. S.

I et Brev, jeg igaar havde fra Ivan, meddeler han mig, at min Bog udkommer allerede paa Torsdag. Jeg kan altsaa forstaa, at det har været for sent at foretage de Rettelser i det fjerde Afsnit, som jeg havde ønsket. Jeg er lidt ked deraf, men det faar nu være. I sender mig vel, hvad der skulde fremkomme af Kritik o. lign., især dersom det er noget, der kræver Tilsvar. Man skal finde mig beredt!

1ste Decb.

— — Som du vel kan vide, er Brevet fra Blackbourn & Gries kommet over mig som en Hvirvelvind. Da jeg efter to Maaneders Venten slet intet Svar havde modtaget paa min Anmodning, havde jeg ganske opgivet Sagen. Jeg har

straks idag skrevet til din Fader for at takke ham for hans Intervention, for det er naturligvis hans Forretningsforhold til Firmaet, jeg fortrinsvis skylder den opnaaede Begunstigelse. Saadan er det at have Fanden til Morbroder! Ganske vist gives der mig kun Tilladelse til at overvære Arbejdet i det fri (altsaa ikke til at følge den indre Ledelse, Omkostningsberegningerne o. s. v.); men det vil alligevel kunne blive af den allerstørste Betydning for mig saaledes Dag for Dag at bivaane Grundlæggelsen af et saa omfattende Værk. Om den By Dresach, ved hvilken Arbejdet foregaar, veed jeg foreløbigt kun, at det er en lille Bjærgby i de østerrigske Alper. Den ligger ved en Flod eller Bjærgstrøm (den, der har afstedkommet Ravagen), og baade Landeveje, Banelegeme og ogsaa en Del af Byen skal være demoleret. Saa vidt jeg forstaar, er det Meningen, for at hindre en Gentagelse af Ulykken, at aflede en Del af Strømmens Tilløb og føre den gennem en 2 Kilometer lang, trappeformet Akvædukt, der tillige skal gøre Nytte ved undervejs at afgive Vandkraft til forskellige industrielle Anlæg. Men derom nærmere en anden Gang.

Du skriver, at jeg vel egentlig nødig forlader Berlin, og ganske vist kommer den hele Historie mig jo noget paatværs. Alligevel betænker jeg mig ikke paa at bryde op herfra, endog snarest muligt. Jeg faar dog næppe stort mere ud af

Opholdet her denne Gang. Maaske kan ogsaa Bjærgluften endelig skaffe mig af med min Forkølelse. Jeg tænker allerede i Begyndelsen af næste Uge at kunne være klar til Opbrud. Paa Lørdag Aften gør jeg et større Afskedsknald for mine Bekendte her (hos *Hecht*), — og saa gaar altsaa Rejsen videre ud i Verden. Hvor den efterhaanden vil føre mig hen, maa Vorherre vide. Foreløbigt er det min Plan at blive i Dresach indtil Foraaret; derfra gaar jeg over Wien og Buda-Pesth til Donaumundingen for at se de bekendte Flodreguleringsarbejder der. Til næste Efteraar i Paris. Derfra over London til New-York. Som jeg vist engang skrev til dig (eller har jeg maaske ikke skrevet det?), var det min Hensigt paa Nedrejsen gennem Tyskland at aflægge et Besøg hos den Enkebaronesse von Adlersborg, som du veed, at jeg kender lidt til gennem hendes afdøde Broder. Dette Besøg har jeg dog foreløbig opgivet (hun er jo vitterlig forrykt og boer paa en Kuranstalt); jeg tager herfra over Prag til Linz, hvor jeg vil opholde mig en Dagstid (den store Linz-Jernbanebro, 900 Fod lang). Derfra direkte til Dresach. — —

Gasthaus zum Reifer. Stadl. 8de Decb.

Du har vel faaet mit Kort fra Linz og ventede sagtens ikke at høre fra mig her fra en lille Landsby i Tyrol; men i sidste Øjeblik besluttede

jeg at gøre en Afstikker herned for at se Brennerbanen. Imorgen gaar jeg igen østpaa over Franzenfeste og Villach og kan imorgen Aften være i Dresach. Bjærgbanen interesserede mig forresten ikke synderligt; det er jo hovedsagelig en uendelig Række Tunneler. Derimod har selve Bjærgene her i høj Grad tiltalt mig. Du har engang sagt, at jeg manglede Sans for Skønheden i Naturen; men jeg troer, du har Uret. Disse snebedækkede Stenkolosser har i hvert Fald i høj Grad vakt min Beundring; de giver virkelig en imponerende Forestilling om de Kræfter, der maa have været i Bevægelse hin Urnat, da vor Jord skabtes. Tilmed synes man under Betragtningen at blive rykket denne fjerne Naturbegivenhed ganske nær. Tiden skrumper saa besynderligt ind ved Synet af disse skaldede, af alt Liv forladte Masser, der den Dag idag ligger der ligesaa nøgne og uberørte, som da de for et Par Millioner Aar siden udgik af »Skaberens» Haand.

For at blive fri for et pluddervornt tysk Rejseselskab, der havde hægtet sig paa mig i Innsbruck (der var forresten en nydelig ung Pige imellem, som forbløffende mindede om din Søster Nanny), og for i det hele at faa mere set, end det lod sig gøre fra et Kupevindue, stod jeg af Toget i Gossensass og gik de sidste Mil herned. Og jeg fortryder det ikke. Egentlig skulde man tro det grumme kedsommeligt saaledes at gaa Time efter

Time gennem en fuldkommen livløs Stenørken, i den samme ensformige Stilhed; og det er jo virkelig lidt af en Gaade, hvorledes noget saa negativt som det, at man ingenting hører, kan virke saa stimulerende paa Menneskers Tanke- og Følelsesliv. Eller hører man maaske noget alligevel? Har de troende i en vis Forstand Ret, naar de taler om noget »hinsides Erkendelsen«? Findes der i Verdensrummet Lydsvingninger, der ikke kan opfattes af det legemlige Øre? Det, vi kalder for Død, er det maaske blot en anden Slags Liv, der alene aabenbarer sig for »Sjælens« vakte Sanser? Jeg kan huske, at en af de Præster, der forleden talte ved Faders Kiste, kaldte Stilheden i Naturen for Guds Stemme, og han forklarede hermed, hvorfor de gamle Profeter i Tvivlens og Afmagtens Øjeblikke søgte ud i Ørkenens Ensomhed. Der er vel den Sandhed i alt dette, at man paa saadanne Steder ved en eller anden Slags Sansebedrag føler Verdens Grænser udvides, baade opefter og nedefter, paa samme Maade som Tingenes Omrids forstørres for os, efterhaanden som vi stirrer paa dem, og tilsidst flyder ganske ud. Forøvrigt — denne Forestilling om et andet Liv er jo slet ikke særlig kristelig; den fandtes jo til alle Tider og hos alle Folkeslag og er vel et Udtryk for den »*horror vacui*«, som allerede Oldtidens Fysikere tillagde alt det skabte. — — — — — Du maa undskylde mig; men jeg blev

iaftes afbrudt i mit Skriveri af Værten, som kom ind og indbød mig til at deltage i et Bryllupsgilde, som inat holdtes her i Gæstgivergaarden. Jeg havde ved min Ankomst hertil Byen nok mærket, at der var noget paafærde. Porten her i Kroen var behængt med Guirlander, og der var en Musetravlhed, saa jeg knap nok kunde faa et Værelse anvist. Jeg sagde straks nej til Indbydelsen, fordi jeg var træt af den lange Marsj fra Gossensass i Sne og Søle og i det hele ikke havde Lyst; men lidt efter bankede det saa igen paa min Dør, og nu kom to unge Piger ind, Arm i Arm, nejede og fremsagde i Munden paa hinanden og under megen Fnisen en lang Ramse, hvoraf jeg akkurat forstod saa meget, at Brudgom og Brud herved tillod sig at byde mig til Gæst »ved deres Gilde«. Saa kunde jeg jo ikke længer modstaa, og hele Natten har jeg nu danset, spist og drukket, saa jeg er ganske ør deraf. Det er nok saadan en Skik her — eller en Overtro — at alle, der opholder sig i det Hus, hvor et Bryllup fejres, absolut skal være med; men skønt min Nærværelse altsaa nærmest var dem paatvungen, mærkede jeg ikke noget dertil; Gæstfriheden var ligefrem overvældende; Mændene var nærved at tilbyde mig baade deres Koner og Kærester af lutter Iver for at gøre mig tilgode. Der blev danset inde i Porten, der er høj og stor som en Sal og aabenbart Husbeboernes sædvanlige Opholds-

sted. Ud paa Aftenen blev der dækket to lange Borde derinde, og midt paa hvert af dem stod en stegt Ged med Hoved og Horn og det hele. Vinen blev tappet i store Blikkander, og det syntes at blive betragtet som enhver velopdragen Mands Pligt at blive drukken. Trods den megen Kristendom herinde mellem Bjærgene (man gaar jo knap hundrede Skridt uden at træffe et Krusifiks ved Vejen) tager man det øjensynligt særdeles let med Moralen. Det vakte saaledes heller intet Anstød mellem Bryllupsgæsterne, at Bruden, skønt hun ikke var Enke, havde to Børn ved Haanden og et tredje under Snørlivet, og der forefaldt nogle Gange under Dansen smaa Optrin, som jeg slet ikke tør beskrive dig. Jeg har paa Fornemmelsen, at jeg gjorde et sørgelig nøgternt Indtryk i disse Omgivelser, skønt jeg virkelig anstrengte mig for at komme paa Højde med dem. Naa, jeg er nu glad ved at have set ogsaa et saadant landligt Bakkanal. Der er virkelig noget i, hvad Fritjof altid prækede om, at saadanne Naturmennesker i Grunden er de allerlykkeligste. Med et Kniks for et Par Lægtestumper, der er sømmede sammen i Korsform, klarer de alle Livets og Dødens Gaader og lader iøvrigt Fiolen sørge. — —

Gasthaus zum Reifer. 14de Decb.

Du undrer dig rimeligvis over, at jeg endnu er her i Stadl; men Egnen her omkring har for-

tryllet mig, og Vejret har i de sidste Dage været saa prægtigt, at jeg ikke har kunnet rive mig løs. Jeg skal forøvrigt spare dig for en Beskrivelse af mine Bjærgudflugter; jeg veed, at intet er i Længden saa trivielt som Rejseberetninger. Dit Brev, der var sendt til Dresach, har jeg modtaget her og takker dig mange Gange for det. At min Bog er bleven affejet af Dagspressen med et Par overlegne Linjer, er kun, hvad jeg havde ventet. Men du skriver, at den i »Industritidende« skal have været Genstand for en længere, ondartet Nedrakning af en Anonym. Det er naturligvis »Det gudvelbehagelige Tabelværk«, der har været paa Spil. Jeg vidste, at han ventede paa denne Lejlighed til at give sit Dværgehad Luft. Du sender mig jo Bladet, naar du har faaet fat i det. Det skal more mig at se, hvad det Fæ har faaet smurt sammen.

Blot disse Linjer idag. Iaften rejser jeg herfra og er altsaa i Dresach imorgen.

* * *

Det blev dog hverken den Dag eller den næste, at Per kom bort. Sagen var den, at han ved hint Bryllupsgilde havde gjort Bekendtskab med en ung Pige, hvis solbrunede Arme holdt ham fangen. Det var en djærv Bondepige, lidt klodset af Bygning, som Alpernes Kvinder gerne er, med

en munter Opstoppernæse og den Slags lysblonde Haar, der altid havde haft noget særegent tillokkende for Per. De var ud paa Natten tilfældig kommen til at sidde ved Siden af hinanden under Dansen og var straks kommen i Snak. Han havde ikke forstaaet meget af, hvad hun sagde, og hun forstod slet ikke ham. Derfor lo de meget og var hurtig blevne fortrolige. Hun var et Par og tyve Aar, Datter af en Enke, der boede i et Hus lidt udenfor Byen i Udkanten af en Skov, gennem hvilken Per kunde komme uset derhen og derfra.

Han havde kastet sig ind i dette Forhold med en ubehersket Voldsomhed, der ikke udelukkende havde sin Grund i den Tiltrækning, den bredskuldrede Landsbypige udøvede paa ham. Der var — som i de fleste af hans Handlinger — tillige noget villet i den. Han vilde bort fra det ham fremmede og generende Hang til ørkesløse Grublerier, der havde forfulgt ham siden Faderens Død. Derfor vogtede han sig i det hele for Ensomheden og tilbragte de Timer, hvor han ikke opholdt sig hos Pigen, inde i Gæstgivergaardens Skænkestue sammen med Værten og andre af Byens Folk, som han havde lært at kende, og som han alle hurtigt havde indtaget ved sin djærve Ligefremhed og sine Tyvegylden-Stykker. Vinen flød, og Snakken gik, og Røgen fra Piberne gjorde Luften i Stuen blaa, mens Kresen omkring ham stadig øgedes, og de

eventyrligste Rygter om hans Herkomst og Formue svirrede rundt i Byen.

Efter næsten to Ugers Ophold løsrev han sig endelig og rejste bort, fulgt til Stationen af en begejstret Venneskare, der ved Afskeden hilste ham med høje Leveraab, mens den blonde Pige sad hjemme paa sin Sengekant og græd.

Men Faderens Skygge fulgte ham.

FJERDE KAPITEL

Dresach laa i en snever, solforladt, halvanden Mil lang Kløft, i hvis Bund en vild Bjergstrøm tumlede afsted og dannede ligesom en uafbrudt Række smaa Vandfald. Til begge Sider var Bjergskraaningerne skovbevoksede næsten op til Tinderne; men i Syd lukkedes Kløften af et mægtigt og fuldkommen nøgent, rødgraat Fjeld, »Hoher Goll«, hvis Sneryg de fleste Dage af Aaret var skjult af Skyer. Byen laa omtrent ved Foden af dette Fjeld og bestod af to Rækker tæt sammenbyggede Træhuse, der dannede en s-formet, stærkt stigende Gade i Fortsættelse af Landevejen, der løb langsmed Floden. Lidt nedenfor Byen, paa Toppen af en lille, fremskudt Høj, om hvilken Floden krummede sig, laa en gammel, kindtandsformet Borglevning, der benyttedes som Tinghus. Til den anden Side laa Kirken med et spydspidst, blodfarvet Spir.

Indtil for godt et halvt Aar siden havde der rundt om Byen bredt sig et frugtbart Englandskab;

og langsmed Strømløbet, hvorover der den Gang førte en muret Hvælvingsbro, havde der ligget et Par Savskærerier og en Benmølle. Nu var Dalbunden omkring Byen et Kaos af Skiferblokke, Grusbunker, Stenhøje og Samlinger af nedstyrtede Træer, hele Skovstrækninger, der laa med Rødderne i Vejret og Toppene begravede i Lerslam. Overalt mellem Stenene og Trærødderne ragede der Bygningsrester op, her en splintret Bjælke, hist nogle rustne Maskindele. Hele den lavest liggende Del af Byen med Jernbanestationen var bleven bortskyllet hin Foraarsnat, da »Hoher Goll« efter otte Døgns uafbrudte Regn rystede sine hvide Lokker; og saa pludselig var Vandfloden kommen, at en Familje paa fem Personer tilligemed et halvt Hundrede Stykker Kvæg var bleven revet bort af Strømmen og knust mod Klipperne.

Efter otte Maaneders Forløb var man nu kommen saa vidt med Rydningsarbejderne, at Banelinjen igen var gjort farbar; og de bortskyllede Strækninger af Landevejen ind til Byen var bleven erstattede af Broer. Desuden havde man begyndt at regulere Afløbet ved Dynamitsprængninger, idet det var Hensigten at skabe et nyt Strømleje bagom den Høj, paa hvilken Borglevningen laa, og som med sin fremskudte Beliggenhed delvis havde foraarsaget Oversvømmelsen. Et Par hundrede Arbejdere var daglig beskæftigede her, og tre af

Blackbourn & Gries' Ingeniører havde fast Ophold i Dresach.

Per havde lejet sig ind hos en gammel Sadelmagerenke, der boede omtrent midt i Byen i et bruntjæret Bjælkehus med Sten paa Taget og en halvlukket Svalegang ud mod Dalen. Han havde her to meget rummelige, men mørke og lavloftede Værelser i det øvre Stokværk og havde indrettet sig ganske feltmæssigt, hvad der ikke forøgede Værelsernes Hygge. Trods sin næsten pertentlige Ordenssans og sin Trang til Velvære manglede han ganske Evnen til selv at skabe Hjemlighed omkring sig, — det var, som om hans egen Fredløshed straks prægede de Rum, han flyttede ind i. Fra Arbejdsværelset gik der en Dør ud til Svalegangen, og de første Aftener efter Ankomsten stod han længe derude, hyllet i sin Rejsekappe, og saae henover den mørke, dystre Slugt op paa »Hoher Goll«'s maanebeskinnede Snemarker. Dybt under ham bruste Floden; han kunde med Øjet følge dens uregelmæssige Løb gennem det store Sten-Kaos, der hist og her belystes af Vagtblus for at betegne de Steder, hvor om Dagen Dynamitarbejderne var beskæftigede.

Synet af dette et Naturlunes vilde Ødelæggelsesværk og de omstændelige Beretninger om Rædselsnatten, som han allerede den første Dag fik at høre af sin Værtinde og andre af Byens Folk, havde gjort et dybt Indtryk paa ham. Den ned-

slaaende Følelse af menneskelig Afmagt, der havde grebet ham straks ved det første Syn af Alpernes Stenrygge, var her bleven forstærket. Han, som i sin Pjece frejdigt havde udtalt, at Menneskeheden, der før var Elementernes frygtsomme Slave, nu havde spændt selve Tordenen for sin Triumfvogn og brugte Stormen som Knaldepisk, blev overfor denne Dommedagsforstyrrelse tvungen til at erkende, at Menneskene endnu levede her paa Jorden af Naturens Naade.

»Kære Ven« — skrev han endnu efter et Par Ugers Ophold til Jakobe, der utaalmodig havde ventet paa, at han offenlig skulde besvare den fremkomne Kritik af hans Bog — »du spørger mig, om jeg ikke har modtaget »Industritidende«, og du synes at forundre dig over, at jeg ikke har ladet høre fra mig i Anledning af dens nedsættende Dom over »Fremtidsstaten«. Men hvorfor skulde jeg egentlig svare? Hvad betyder den Kritik? Du skriver, at du har gaaet og glædet dig til at se mig nedslaa mine Angribere med kraftig Haand og trevle deres falske Regnestykker op som en mølædt Strømpe; men det forekommer mig, at du tager altfor højtideligt paa den Sag. Herregud, — lad dem snakke! Det anfægter mig ikke det bitterste. Desuden — jeg har engang før sagt dig, at jeg ikke selv er helt tilfreds med min Bog. Der er hist og her Ungdommeligheder i den, og i det hele og store bæres den af en

Forhaabningsfuldhed, hvori der maaske virkelig, som Dr. Nathan og andre har sagt, er noget Fantasteri. Desværre! Saa ydmygende det er, bliver vi nok nødt til at indrømme, at vort Herredømme over Naturens Kræfter stadig kun er svagt befæstet, — jeg har udenfor mit Vindu her et mistrøstende Vidnesbyrd derom — og heri maa man rimeligvis søge Forklaringen af, at endnu saa mange, endog blandt de forholdsvis oplyste Folk, i Naturen kan se et Udtryk for en evig Styrendes uforanderlige Magt og Vilje.«

Jakobe svarede aldrig paa dette Brev, og Per berørte ingensinde oftere sin Bog eller dens Skæbne. I det hele blev hans Breve fra Dresach i Vinterens Løb stedse kortere og sjeldnere. Han skrev mest om Vejret og Rydningsarbejdet og fortalte om alleslags Smaabegivenheder der fra Byen, oftest i en humoristisk Tone, der skulde skjule den aandelige Krise, han befandt sig i, og som nu endelig var bleven ham selv fuldt bevidst. I Virkeligheden oplevede han heller ikke synderligt udover det, han af Skamfuldhed ikke vilde skrive om. De fremmede Ingeniører, som opholdt sig der i Byen, traf han daglig ude ved Arbejdet, men han havde ellers ikke videre Samkvem med dem. Det var tre koldblodige Whiskydrikkere, der havde tumlet sig i alle Verdensdele og straks fra den første Dag havde behandlet ham — »Grønlænderen«, som de kaldte ham — med

krænkende Overlegenhed. Per havde i Begyndelsen haft Vanskelighed ved at gøre sig gældende overfor dem, fordi han kun udtrykte sig grumme maadeligt paa engelsk. Men Juleaften havde han været sammen med dem i Gæstgivergaarden »Den gode Nabo«, hvor de havde deres Tilholdssted, og ved denne Lejlighed havde han drukket dem alle saa mægtigt under Bordet, at de to maatte lægges ind paa Gæstgiverenkens Seng og den tredje køres hjem paa en Trillebør. Med denne Bedrift betragtede han sin Ære som genoprettet, og hans Kolleger forandrede virkelig ogsaa fra den Dag deres Opførsel overfor ham. Alligevel søgte han ikke deres Selskab og viste sig i det hele yderst sjelden i »Den gode Nabo«.

Han tilbragte de lange Aftener hjemme hos sig selv, beskæftiget med at læse; og oftest blev det sent ud paa Natten, før han slukkede sin Lampe. Han havde paany og med al sin jyske Udholdenhed fordybet sig i Studier, der laa hans Fag fjernt; ikke — saadan som Aaret forud — af forfængelig Lyst til at kunne tale med om alle Ting og i det hele komme paa Højde med Tidens Selskabsdannelse, men af virkelig, dybt fornummet Trang til en mere omfattende Viden, en grundigere befæstet Livsanskuelse. Han var gaaet ganske metodisk tilværks med sin Læsning. Vant, som han fra Matematiken og Naturvidenskaberne var, til at søge Beviset gennem Slutningsrækker, gik

han bestandig fra den ene Bog over til de andre, hvortil der i denne var bleven henvist, og forfulgte fra disse Tankegangen tilbage til endnu ældre Værker for saaledes at finde ind til den oprindelige Begrundelse, det enkle, endegyldige Sandhedsbevis, der nedslog alle Tvivl. Han forskaffede sig Bøgerne direkte fra en københavnsk Boghandler uden — som ellers — at benytte Ivan som Kommissionær, og det var efterhaanden et helt Bibliotek af filosofiske, æstetiske og teologiske Skrifter, der stabledes op paa hans Bord.

Men jo mere han læste, desto mere forvirredes han. Under denne standhaftige Søgen efter det altudtømmende Ord, der for evig Tid havde tilintetgjort alle overtroiske Forestillinger om et »Hinsides«, tumlede han rundt i Mørke som en bestandig narret Blindebuk. Hver Gang han troede at være Beviset ganske nær, lød der et »Her!« helt henne fra den modsatte Ende af Tankens genlydende Verden, eller han stødte Panden mod en Mur, et eller andet for ham utilgængeligt Værk af en gammel græsk og latinsk Filosof. Alligevel trættedes han ikke, blev blot stadig ivrigere og utaalmodigere i sin Søgen, dampede blot Stuen endnu tættere til af sine stærke Virginiacigarer. Med den Tyrketro paa Bøger, der efterhaanden udvikler sig hos den selvoplærte, blev han undertiden siddende hjemme ogsaa om Dagen. For det hastede med ham!

Ugerne, Maanederne gik; og han havde gjort sig selv det højtidelige Løfte ikke at rejse fra Dresach, før han var kommen til fuld Klarhed. Hvad skulde det ogsaa kunne hjælpe at rejse videre ud i Verden, saalænge han ikke havde afrystet denne Mare, der søvnbandt hans Tanker og lammede hans Mod og Handlekraft? Nej — her, hvor han havde optaget Kampen, skulde den ogsaa føres tilende. Her i denne gravskumle Bjergkælder vilde han besejre Spøgelseuhyret . . . eller selv besejres.

* * *

En Eftermiddag i Begyndelsen af Marts kom Per gaaende hjemad fra en af Arbejdspladserne hinsides Floden. Der havde været Foraar i Luften i de sidste Dage. Oppe fra Bjergene havde der hyppigt lydt Lavinedrøn, og Flodvandet var pludselig steget flere Fod. Per, hvem den uafbrudte Aandsanstrengelse og det hele ensomme Liv mellem de ludende Klippevægge efterhaanden havde gjort overspændt, var af Vaarluften og disse Tøbrudstegn bleven yderligere nervøs. Aarsdagen for den store Katastrofe nærmede sig, og Aviserne havde meldt om flere svære Skred omkring under Højfjeldene.

Solen stod allerede langt bag Bjergene. »Hoher Goll«'s hvide Top glødede, og Sneen laa som Lavastrømme ned ad dens Sider.

Paa den midlertidige Bjælkebro, der var lagt over Floden, stod som sædvanlig nogle Mænd med lange Spydlystre, hvormed de harpunerede og opfiskede de Træstykker, der flød ned med Strømmen. Per plejede at standse her et Øjeblik og se paa disse Brændefiskere, hvis Pigkæppe med glenteagtig Sikkerhed slog ned paa selv den mindste Træstump, der tumlede afsted i det hvirvlende og skummende Vand. Men denne Aften gik han dem forbi og besvarede i sin Adspredthed deres »Gott grüss'« med et dansk »Godaften«.

Han gik og tænkte paa, om der skulde ligge Brev til ham fra Jakobe, naar han nu kom hjem. Han havde ikke hørt fra hende i flere Dage og kunde ikke begribe Grunden dertil. Sygdom kunde det ikke være; i saa Fald vilde han have hørt fra Ivan. Rigtignok havde han heller ikke selv skrevet i nogen Tid; det var efterhaanden bleven ham noget af en virkelig Lidelse at udarbejde disse fire-fem Sider lange, ligegyldige Breve, saa fulde af Forstillelse. Men hans Tavshed havde da egentlig, syntes han, kun været en Grund mere for Jakobe til at skrive og høre til hans Befindende. Han kunde jo være bleven syg — ja være død.

»Er der noget Brev til mig idag?« spurgte han straks i Døren sin Værtinde, den gamle Frau Babi, der fra sit Vindue havde set ham komme

og hurtigt var fløjet ud for at aabne for ham og skille ham af med Hat og Stok.

»Nej, Herre!« svarede den lille Kone med en frygtsom Nejen.

»Er det sandt?... Der er virkelig ikke noget?«

Han maatte høre Benægtelsen gentaget for at tro paa den. Og da han var kommen op paa sit Værelse, kunde han endda ikke lade være med at kigge hen til Arbejdsbordet, hvorfra Jakobes aflange Konvoluter med den store Stejlskrift ellers regelmæssig hveranden Dag havde lyst ham imøde ved Hjemkomsten.

Saa trak han ligegyldig paa Skuldren, gik en Stund smaafløjtende omkring i Stuen med Hænderne i Lommerne og satte sig derpaa hen i en gammel Armstol foran den aabne Kamin, hvor der blussede et Par gode Brændeknuder.

Men han kunde ikke komme bort fra Tanken om Jakobe. Mens han sad der med Armene paa sine Knæ og stirrede ind i Flammerne, og Skumringen voksede ud fra Krogene i det store, uhyggeligt tomme Rum med de smaa Vinduer og det lave Træloft, gjorde hendes Tavshed ham mere og mere bitter. Han saae hende for sig, saaledes som hun rimeligvis i dette Øjeblik sad ved Middagsbordet derhjemme mellem sine Forældre og Søskende i den smukke Spisestue. Ganske livagtigt saae han den ham velbekendte livlige Scene for sig: det lange, brede Bord under den

mangearmede Lysekrone, den smukke Opdækning, Blomsteropsatsen og de aldrig manglende Frugtskaale, Philip Salomon for Bordenden i sin højryggede Gyldenlædersstol med Servietten under Hagen, Ivan, Nanny og de andre rødkindede Børn anbragte uden Hensyn til Alders- eller Rangsforskel langsmed Siderne, alle sorgløst snakkende og berettende i Munden paa hinanden, — kun Jakobe som altid tavs og udeltagende, bleg og alvorlig, »Visdomsuglen«, som Faderen spøgende kaldte hende, »Institutbestyrerinde Striks«, som Nanny mindre godmodig havde døbt hende. Hvad sad hun nu og tænkte paa? Hvad kunde det være, der i disse Dage optog hende, saa hun ikke havde kunnet skrive?

Der gled pludselig en ny Skikkelse ind i Billedet — Eybert. Han vidste, at Jakobes gamle Tilbeder igen havde faaet sin Gang der i Huset; hun havde selv forleden i et Brev fortalt derom. Egentlig havde hun vel aldrig helt glemt sin Sympati for denne Ædruelighedens glatkæmmede Apostel derhjemme. Tænkte hun maaske paa at hæve deres Forlovelse? Skulde maaske hendes Tavshed paa lempelig Vis forberede ham derpaa? . . . Nu ja, den Kærlighed, der en Gang knyttede dem sammen, havde jo hverken for hans eller hendes Vedkommende været af nogen særdeles ophøjet Natur, bundede i hvert Fald ikke i Karakterernes Overensstemmelse. Tydeligere og tyde-

ligere havde han i den sidste Tid indset, hvor grundforskellige de var. Han havde følt, at selv om han havde kunnet overvinde sig til at tilstaa for hende, hvad der denne Vinter havde beskæftiget ham, vilde hun dog ikke have forstaaet det. Maaske var det derfor virkelig bedst for dem begge, om de itide skiltes. — — Naar han nu tænkte sig om, saa havde der ogsaa været noget vist forbeholdent, tvivlraadigt, ligesom hemmelighedsfuldt i Jakobes senere Breve. »Du synes ikke at være rigtig i Humør,« havde hun stadig skrevet, som kunde hun af sig selv have forstaaet, hvad han havde fortiet. Og en anden Gang: »Jeg maa være enten helt hos dig eller endnu længere borte fra dig.« Hvad vilde det sige?

Mens han sad i disse Tusmørketanker, blev Døren sagte aabnet, og Frau Babi listede ind. Der var i den lille Kones Ansigt ligesom i hendes Væsen og vevre, men frygtsomme Bevægelser noget museagtigt, der fra den første Dag havde mindet Per om den enfoldige Trine hjemme i Nyboder. Han havde tilsidst ligefrem haft ondt ved at frigøre sig for en fantastisk Forestilling om, at det virkelig var denne hans Fattigdomsaars slavelydige »Aand«, der igen puslede omsorgsfuldt omkring ham i en gammel Mo'erlilles Lignelse.

Hun var kommen ind for at tænde Lampen og dække Aftensbordet; men da hun i Kaminskæret saa, at hendes Herre endnu sad med sine store, tilsølede Støvler paa, gik hun først

ind i Sovekammeret og hentede hans lakerede Hjemmesko.

»Vil Herren ikke skifte?« spurgte hun, idet hun knælede ned foran ham.

Han strakte tavs sit ene Ben og bagefter det andet hen imod hende uden at tage Øjnene fra Ilden. Først da hun havde faaet Lampen tændt og var ifærd med at lukke Vinduesskodderne, blev han opmærksom paa hendes Nærværelse.

»Lad de Skodder være,« sagde han i en fortrædelig Tone, der fik hende til at fare sammen. »Hvad skal de lukkes for?«

Endnu nogen Tid blev han siddende ubevægelig ved Kaminen, gjort døsig af Straalevarmen og sin legemlige Træthed. Men hans Tanker var ved Frau Babi's Forstyrrelse kommen bort fra deres Vej; de flakkede en Stund herreløse omkring og søgte derpaa (som bestandig i denne Tid, naar de overlodes til sig selv) til hans eget Hjem og Barndomsbyens Kirkegaard. Og pludselig gav det et lille Ryk i ham — saaledes som det regelmæssig gjorde det, naar han, vaagen eller i Nattens urolige Drømme, kom til at tænke paa Faderens Ur. Skønt han efterhaanden godt havde forstaaet, at der havde været lige saa megen Frygt som Haan og Trods i den Følelse, hvormed han i hint Afskedsøjeblik havde handlet, skød han bestandig Erindringen derom fra sig og lod den aldrig slippe helt ind i hans Bevidsthed.

Han rejste sig op.

Frau Babi, der imidlertid havde været nede i Køkkenet, kom i det samme ind med Aftensmaden paa en Bakke.

»Hvad har De der?« spurgte han mut, — han maatte give sit onde Lune Luft.

»Det er lidt Skinke, Herre, og — —«

»Evindelig denne Skinke! De maa være noget mere opfindsom; ellers spiser jeg for Fremtiden hos Gæstgiverenken. — Og en saadan Hede, De har lavet herinde!«

Han gik ud paa Svalegangen for at lade sig gennemvifte af Aftenbrisen, der strøg ned gennem Dalen oppe fra »Hoher Goll«. Det var nu ganske mørkt. Rundt om paa Arbejdspladserne sprudede Vagtblussene, og udenfor den nye Stationsbygning lyste en Række Oljelamper med et søvnigt Skær.

Og overalt var der stille. Kun Floden kunde man høre og en enkelt Gang et fjernt Lavinebulder.

Pers Blik søgte opad. Over Bjergtoppene laa tunge, sorte Skymasser; men ret over hans Hoved saaes et stort Stykke blaa Stjernehimmel.

Ofte havde han staaet her om Natten, nedtrykt og udmattet af sin frugtesløse Læsning, og fundet et Øjebliks Tankehvile ved at stirre op paa denne lysende Klodevrimmel. Han havde da kunnet fantasere over, om denne gyldne Skrift maaske indeholdt Løsningen paa alle Livets og Dødens Gaader for

dem, som forstod at tyde dens Tegnsprog. For hvilke mystiske Tegn! Ligesom i den alderældste Billedskrift fra Menneskehedens Barndomstider var her alleslags Dyreskikkelser enfoldigt aftegnede: Løven, Bjørnen, Slangen, Tyren, det hele Paradis, Menneskets første A B C, i luende Flammelinjer. Og midt imellem alle disse Vilddyr: Korsets Tegn, tydeligere og stærkere funklende end noget andet Stjernebillede, omstraalet af Mælkevejens Lysglorie — —

Han foer let sammen. Ude fra Dalbredningen hørtes en dump Buldren, og lidt efter lød et langtrukkent, gennemtrængende Fløjteskrig. Det var Aftentoget nordfra, der meldte sin Ankomst. Lokomotivets røde Ildøje gennemglødede allerede Mørket derude; man kunde høre, at der blev givet Kontradamp, og et Par Minutter efter klaprede det korte Tog som en træt Hest hen foran Stationsbygningen. Kun nogle Øjeblikke holdt det der. Et Par Vogndøre lukkedes op og i; der blev slaaet paa en Klokke, — og atter laa Stationsbygningen tavs og fredelig med sin lille Række søvnige Oljelamper.

Per blev ved at følge det oplyste Tog med Øjnene, indtil det med en kort Snogehvislen smuttede ind i Tunnelen under »Hoher Goll«. Som saa mange Gange før tænkte han ved dette Syn paa, at han i Løbet af faa Timer kunde komme hundrede Mile fra dette Stenfængsel, hvor

han nu i snart tre Maaneder havde siddet indespærret. Allerede Morgenen efter kunde han rulle hen gennem Norditaliens aabne og lyse Natur i Sommersol og Blomsterduft. Han var jo sin egen Herre; der var ingenting, der bandt ham her ... intet uden den Beslutning, han havde fattet, ikke at forlade Dresach, før han havde tilkæmpet sig også aandelig Frihed. Og endnu havde han aldrig brudt et Løfte, som han havde gjort sig selv!

Da han kom tilbage til Stuen, var Bordet dækket. Frau Babi stod og ventede ved Siden af hans Stol for at kunne skyde den ind under ham, naar han satte sig.

»Nu ja,« udbrød han med et Forsøg paa at ryste den tunge Stemning af sig, »lad mig altsaa i Guds Navn fortære Skinken.«

»Herren maa ikke være vred,« fremstammede den lille Kone med taarefyldte Øjne, idet hun rakte ham Fadet. »Jeg skal love Herren, at det nok skal blive bedre.«

Aldeles Trines Stemme! — tænkte Per.

»Tag Dem det ikke for nær, Frau Babi,« sagde han helt sagtmodig. »Jeg veed det nok, jeg er lidt urimelig i denne Tid, ... men der er gaaet mig noget imod, skal jeg sige Dem.«

»Jeg har kunnet tænke det. Herren har ogsaa set rigtig daarlig ud i de sidste Dage.«

»Saa-aa,« sagde han og følte sig straks mindre vel. Lidt efter rømmede han sig og fandt, at

hans Hals var rusten. Det maatte være den Forkølelse fra Berlin, der endnu sad ham i Kroppen. Han blev vist nødt til at tale alvorligt med en Læge om den Ting og lade sine Lunger undersøge.

I dette Øjeblik blev der banket nede paa Gadedøren; Frau Babi gik ned og lukkede op. Lidt efter kom hun tilbage, helt rød paa Kinderne, og fortalte, at der stod en Dame dernede, som bad om at faa ham i Tale.

»En Dame?« sagde Per og sænkede Gaflen. »Det maa være en Fejltagelse. Jeg kender ingen her.«

»Det er vist ogsaa en fremmed. Gud veed, om hun ikke er kommen med Toget.«

»— kommen med Toget,« gentog Per slaaet og lagde nu baade Kniv og Gaffel.

Men der blev ingen Lejlighed til nogen omstændeligere Forklaring. De øverste Trappetrin derudenfor knirkede, og et Øjeblik efter stod en mørk, rejseklædt Dame smilende i Døren.

Det var Jakobe.

»Godaften,« sagde hun. »Du maa ikke lade dig forskrække af mig.«

Per var sprungen op.

»Men — Jakobe dog!«

»Ja, det er virkelig mig!« vedblev hun med den fuldkomne Selvbeherskelse, som stærke Sindsbevægelser paatvinger nervesarte Naturer, og som

en lille Frygt for ikke at være helt velkommen yderligere nødte hende til at fremkunstle.

»Men — hvad — hvorledes?«

»Ja, jeg burde naturligvis have telegraferet,« afbrød hun, idet hun traadte nærmere, mens den bestyrtede Frau Babi bagfra begloede den kostbare Foerværkskaabe, der hang paa hendes Skuldre. »Men jeg havde paa hele Turen ikke et eneste Sted Lejlighed dertil, og saa løb jeg an paa, at jeg traf dig nok hjemme. — — Men saa skil mig dog af med Vamsen, Mand! Du er virkelig ikke galant!«

Først da hun var bleven befriet for Kaaben og Hatten, gik hun ind mellem den fortumlede Pers tøvende udstrakte Arme. Og skønt hele hendes Legeme skælvede af Utaalmodighed efter at kaste sig ind i hans Favn, nøjedes hun med at tage hans Hoved mellem sine Hænder og kysse ham to Gange.

»Velkommen — plejer man at sige. Eller er du slet ikke noget glad for, at jeg er kommen?«

Per havde virkelig i første Øjeblik ikke forstaaet, hvad Slags Følelse det var, der saa mægtigt betog ham ved Synet af hende. Hans første Tanke — den, hans onde Samvittighed indskød ham — havde været, at hun var kommen for at udspionere ham. Men i det næste Nu forstod han alt. Og nu, da han holdt hende i sine Arme og følte hendes Læber paa sin Mund og saae

de store, mørke Øjne straale af Kærlighedens Offermod, var det for ham, som brast med eet Trolderingen om hans Bryst. For første Gang siden sin Barndom maatte han kæmpe med en Bevægelse, der vilde tvinge Taarerne frem i hans Øjne.

»Kæreste — derfor var det altsaa, at du ikke skrev!«

»Og du forstod det ikke!«

Hun drog paany hans Hoved ned mod sin Mund og saae nu, at hans Øjne var duggede.

»Min egen! Min Ven!« jublede hun ud. »Du har dog længtes lidt efter mig!« — Og da hun i det samme hørte Døren lukke sig bag Frau Babi, der listede ud med hendes Overtøj, kunde hun ikke længer beherske sig. Med et vildt Udbrud slog hun Armene om hans Hals.

Længe stod de saaledes tæt sammenslyngede. Per famlede tavs med Haanden over hendes Haar, — han kunde stadig ingen Ord finde, saa overvældet var han, og saa mange Spørgsmaal tumlede der rundt i hans Hoved. Jakobe laa med lukkede Øjne knuget ind til hans Bryst.

»Saa er det da endelig sandt! Jeg er virkelig hos dig! Det er ikke længer en Drøm. Jeg hører igen dit stærke Hjerte banke. Aa, Per — min Ven! Min Ven! Tusinde Gange min Ven!«

Omsider fattede de sig nogenlunde, saa de kunde begynde at spørge og svare i ordnede

Sætninger. Per var nysgerrig efter at faa nærmere Forklaring, og de satte sig sammen hen i Træsofaen mellem Vinduerne. Efter at Jakobe her endnu engang havde kastet sig til hans Bryst og deres Munde havde søgt hinanden til et nyt stormfuldt Kys, gav hun sig endelig til at berette.

Hun talte sig hurtigt næsten rolig, holdt blot Pers Haand i sit Skød, mens hun fortalte, og trykkede den nu og da tæt til sit Hjerte. Ligesom i alle andre Forhold bevægede hun sig også i sine Kærlighedsytringer bestandig mellem Yderligheder: enten korrekt Selvbeherskelse eller den fuldeste Hengivelse. Kælenskabens Halvhed var hendes Natur fremmed.

»Hvorfor jeg ikke skrev det til dig, at jeg kom? . . . Men det kunde jeg ikke, min Ven! Jeg vidste jo indtil det sidste slet ikke, hvordan det skulde gaa. Jeg havde ganske vist længe haft Planen i mine Tanker; jeg følte, at jeg maatte herned, inden du rejste endnu længere bort fra mig; . . . jeg syntes, du var bleven helt borte for mig denne lange Vinter; du skrev jo saa lidt om dig selv; jeg vidste virkelig tilsidst ikke, hvad jeg skulde tro om dig, Per! . . . Saa sagde jeg det forleden til Fader og Moder, at jeg vilde tage ned og besøge Klara Hertz i Breslau; du veed, jeg har en Ungdomsveninde der. Det fandt de ganske naturligt, og jeg gjorde mig da rejsefærdig saa hurtigt, som det lod sig

gøre uden at vække Mistanke. Alligevel turde jeg ikke skrive til dig derom, . . . jeg havde ligesom ikke Mod til det. Der kunde jo ogsaa komme de hundrede Ting i Vejen, inden jeg kom afsted, og — tænk dig min Skræk! — lige i sidste Øjeblik finder Ivan paa, at han vil gøre mig Følgeskab. Det fik jeg dog forpurret. Men hele denne sidste Uges Spænding, og saa min Angst for, at du skulde kunne være rejst herfra, naar jeg kom, — det havde altsammen ganske ødelagt mig, saa jeg var mere død end levende, da jeg endelig sad i Toget. Fra Berlin skrev jeg igaar et Par Ord hjem, — ja, og nu har du mig her!«

Per havde et Par Gange under hendes Fortælling slaaet Øjnene ned. Han kendte hendes aabne og sanddru Natur og forstod derfor — hvad ogsaa noget vist tungt i hendes Tone røbede — hvor stor en Overvindelse det maatte have kostet hende at indvikle sig i saa megen Usandhed overfor sine Forældre og Søskende. Og alt dette havde hun ofret, al denne Angst havde hun udstaaet, saa mange Farer og Fordomme havde hun trodset, — alene fordi hun havde forstaaet, at han trængte til hende!

»Og nu?« spurgte han og turde næppe se paa hende af Undseelse over, hvad han for faa Øjeblikke siden havde tænkt om hende. »Nu bliver du her . . . hos mig?«

»I to Dage, ja. Længere tør jeg ikke lade dem

derhjemme være uden Brev. Der er vel nok en Gæstgivergaard her i Byen, hvor jeg kan bo?«

»Nej, der skal du ikke være; der er uhyggeligt. Du skal blive her, saa flytter jeg hen paa Kroen saalænge. Du saae jo min Værtinde før. Det er en flink Kone, hun vil passe godt paa dig!«

»Ja ja, som du vil. — Men nu, min Ven,« sagde hun og saae ham ind i Øjet, mens hun moderlig ømt strøg med Haanden over hans Haar. »Nu er det din Tur til at skrifte. Hvordan har du det? . . . Ikke godt? . . . Jeg synes', du ser lidt anstrengt ud.«

Per blev urolig.

»Jeg?« sagde han og saae bort over Hovedet paa hende for at undgaa hendes Blik. »Jeg har saamænd ellers haft det godt. Naturligvis — særlig morsomt har her jo ikke været. Men Egnen er jo pragtfuld, ... og Arbejdet har virkelig været interessant.«

Jakobe tog langsomt Haanden til sig, og der blev et Øjebliks Tavshed. Saa vendte hun sig atter helt om imod ham og lagde Armen over hans Skulder.

»Per,« sagde hun. »Hvorfor har du ingen Fortrolighed til mig? Troer du da virkelig, at du har kunnet skjule dig for mig? . . . Nej nej, du maa ikke undskylde dig! Vær blot oprigtig imod mig! Og hvorfor skulde vi to ikke kunne tale ganske naturligt om den Ting? Selv om jeg

maaske ikke helt forstaar det, saa veed jeg jo dog, at I kristenfødte Mennesker — hvad enten I nu er troende eller ikke — aldrig undgaar Anfægtelser, og jeg har været fuldt forberedt paa, at heller ikke du helt skulde slippe for dem. Men jeg har ogsaa været fast overbevist om, at du nok skulde komme over dem.«

»Du har Ret,« sagde han, rød af Skamfuldhed, idet han hurtigt rejste sig og gik ud over Gulvet. »Jeg har virkelig været lidt i Vilderede med mig selv. Det er latterligt — naturligvis. Men det var Ensomheden her og . . . og dette forbandede Præsteblod, som flyder i mine Aarer. Det er hele dette Slæng af pibekravede Aner, hvis Bondedumhed og forrykte Bibelpræk pludselig har givet sig til at spøge i min Hjerne. Men det er aldeles forbi nu. — Jeg forsikrer dig, kære,» vedblev han og gik hen og omfavnede Jakobe, der havde nærmet sig ham. »I samme Øjeblik, du traadte ind ad min Dør, blev jeg mig selv igen. Du kom som den Lysengel, der i Eventyrene jager de skumle Spøgelser paa Flugt.«

Jakobe havde lagt Armene om hans Hals og vilde til at tale; men pludselig betænkte hun sig. I Stedet for at svare ham, kyssede hun stille hans Pande og sagde derpaa:

»Derom vil vi nu ikke tale mere iaften, min Ven! . . . Og hør nu, Per! Jeg ser, at jeg har overrasket dig midt i dit Maaltid. Det er virkelig

et Held for mig, for jeg opdager, at jeg er ganske forfærdelig sulten. Jeg har næsten hellerikke spist noget, siden jeg tog hjemmefra. Du bliver nødt til at dele din Aftensmad med mig.«

»Kære!« udbrød Per, lykkelig over at slippe bort fra Emnet. »Nu skal jeg kalde paa min Værtinde. Bare hun nu har noget godt til dig.«

»Det er lige meget. Du veed, at naar jeg har min store Hunger, er jeg ligesom Ilden og Grisen — jeg fortærer alt! Snak du nu med Konen, saa pudser jeg mig lidt imens. Kan du tage mig min lille Haandkuffert, jeg satte den fra mig her udenfor paa Gangen, da jeg kom.«

Mens Per fik Bordet omdækket og gjorde Frau Babi ganske forstyrret med sine Ordrer, opholdt Jakobe sig i Sovekammeret ved Siden af. Da hun kom ud derfra, havde hun faaet ordnet de mange smaa Haarlokker ved Tindingerne og pyntet sin enkle, mørkegraa Rejsedragt med en Slags høj og bred Krave, et Brus af sorte Kniplinger og lilla Silkebaand. Hun tog en Violbuket af sit Bælte og fæstede den i Pers Knaphul. Saa satte de sig ved Bordet, hvor Ølkruset var bleven ombyttet med en Vinkande og Lampen med to gamle trearmede Kobber-Lysestager.

Saa taknemlig Per var hende for sin Befrielse, havde der dog endnu i hans Væsen overfor hende været noget tilbageholdende. Han havde følt sig trykket af Misforholdet mellem hendes store, alle

Hensyn trodsende Kærlighed og hans egne Følelser. Han havde jo aldrig levet paa Indbildninger i sit Forhold til Jakobe. Han var sig det fuldt bevidst, at han i sin Tid havde besluttet sig til at erobre hende, fordi han havde Brug for hende, fordi hun var rig, klog, stolt. Han havde, efter at have vundet hende, følt en forfængelig Tilfredsstillelse ved hendes Skikkelses Fornemhed og hele Sikkerheden i hendes selskabelige Optræden. En enkelt Gang havde jo virkelig ogsaa hendes mulmsorte Øjnes forjættelsesfulde Blik vakt en flygtig Anelse om Kærlighedens Paradisglæder i hans Sjæl; men med sit sygeligt-sarte, muskelfattige Legeme og med sit hele fremmedartede Ydre havde hun ingen Tiltrækning haft for hans Sanser, og den Lidenskabelighed, hvormed hun for sit Vedkommende var gaaet op i Forholdet, havde endda snarere afkølet end ægget ham.

Nu, mens de sad der ved Bordet, og han i sin Henrykkelse tømte Glas paa Glas af den stærke Landvin, og mens ogsaa Jakobes Kinder fik mere og mere Farve, vakte hun for første Gang hans fulde Attraa, endda den store Halskrave ikke rigtig klædte hende. Han havde i lange Tider ikke været i unge Kvinders Nærhed, han havde levet i sit Stenfængsel som en Munk i sit Kloster, fortabt i sine Tankers Skyggeverden. Nu strømmede Livet atter svulmende tilbage i hans Sind og fik paany Branden i hans Blod til

at blusse. Men af Ærbødighed for Jakobe, af Frygt for at krænke hendes skønne Tillidsfuldhed beherskede han sig og kyssede blot nu og da under Maaltidet hendes Haand.

Idet de rejste sig fra Bordet, udbrød han:

»Men du har jo endnu ikke rigtig set, hvordan jeg boer. Kom — saa skal jeg vise dig min Udsigt!«

Han lagde sin Arm om hendes Liv og førte hende ud paa Svalegangen. Omkring i Byen og nede ved Stationsbygningen var de fleste Lys allerede slukkede. Men Himlens Stjernefelt havde udvidet sig. Fra Bjergtoppene var Skyerne gledet ned i Kløfterne ligesom for der at lægge sig til at sove. Kun over »Hoher Goll«s Snemarker svævede en mørk, brunlig Røg.

Per gav sig til at fortælle om, hvordan han mangen Gang i maaneklare Nætter havde staaet her og følt sig som det sidste levende Væsen paa en uddød Klode; men Jakobe hørte ham ikke længer. Hun havde lagt sig ind til ham og afbrød ham hvert Øjeblik i hans Tale ved at række sine Læber op imod ham. Saa tav han tilsidst; og længe stod de nu og vuggede hinanden i Armene og talte kun med Blikkene og bekræftede kun med Kys.

Pludselig lød et langtrullende Lavinedrøn oppe fra »Hoher Goll«. Per løftede lyttende Hovedet; men Jakobe rørte sig ikke. Selv da han gjorde

hende opmærksom paa Buldret, der et Øjeblik efter gentog sig, svarede hun ikke. Hun hørte i den hele Verden intet uden Pers og sit eget Hjertes Banken.

Det var imidlertid bleven silde, og da de lidt efter var vendt tilbage til Stuen, sagde Per, at hun vel nu trængte til at komme til Ro. Der blev nogle Øjeblikkes Tavshed efter hans Ord. Jakobe gik bort til et af Vinduerne, og efter at Per temmelig forfjamsket havde hentet nogle Smaating inde i Sovekammeret, kom han hen til hende for at sige Godnat. Men da han vilde gaa, holdt hun ham tilbage med sin Haand — tavs men beslutsomt.

Han saae spørgende paa hende.

Da drejede hun Hovedet om mod Sofaen og sagde:

»Egentlig kunde du vel sove der. Saa havde jeg dig dog i Nærheden og kunde passe paa dig. Det Værtshusliv holder jeg ikke rigtig af.« —

Jakobe vaagnede sent den næste Morgen ved, at Solen skinnede ind til hende gennem Vinduestremmerne. Hun løftede sig op paa Albuen og saae sig omkring med forbavsede, vidtopspærrede Øjne. Døren til det andet Værelse stod paaklem, og da hun nu hørte nogen pusle derinde, kom hun til at smile.

»Per!« kaldte hun muntert.

Ved Lyden af hans Skridt foer Blodet hende

et Øjeblik til Kinderne. Men allerede før han aabnede Døren, havde hun strakt sin Arm ud imod ham.

»Min kære, — min elskede!« sagde han stærkt bevæget, efter at have lagt sig ned paa Knæ ved hendes Seng. »Hvor du har sovet godt!«

»Ja, kan du begribe det! Jeg, som i det sidste halve Aar ikke har kunnet sove nogen Nat uden mit Amylen, har næsten ikke vidst af mig selv at sige fra det Øjeblik, du gik fra mig . . . Men du? Du er paaklædt og har allerede været ude, kan jeg mærke. Dit Haar lugter saa morgenfriskt.«

»Jeg har blot gaaet herudenfor paa Altanen. Jeg vilde ikke være for langt fra dig.«

»Aa — nu forstaar jeg! — det er altsaa dine Skridt, jeg hele Tiden har hørt i mine Drømme. Min Ven! Men saa maa du have gaaet derude længe. Har du da ikke sovet? . . . Ikke? . . . Saa har Bænken derinde været dig for haard alligevel. Men jeg sagde dig det jo!«

»Nej — det var ikke det. Men jeg var altfor opfyldt af min Lykke . . . af min saa ganske ufortjente Lykke!«

»Det lyder jo næsten som en Bebrejdelse mod mig.«

»Vist ikke! Du sov de uskyldiges Søvn . . . mens jeg . . .«

»Hvad du, min Ven?« spurgte hun og mærkede først nu, hvor dybt opreven han var.

»Jakobe — her ved din Seng vil jeg skrifte for dig — tilstaa en Brøde —«

Hun holdt Haanden for hans Mund.

»Jeg veed alt, hvad du vil sige . . . men jeg vil ingenting høre. Fortiden er nu glemt, Per!«

»Og kan du tilgive mig? Vil du glemme, at jeg talte til dig om Kærlighed og vandt dit Hjerte og gengældte dine Kys, før jeg endnu vidste, hvad Kærlighed var? For det er sandt — jeg maa sige dig det — først nu har jeg lært det. Og jeg føler med Skam, hvor ussel jeg har været, hvor blind og døv jeg er gaaet gennem Livet uden at have forstaaet det. Sig mig det — vil du tilgive mig?«

»O, min Ven!« sagde hun, idet hun med et lidt smerteligt Udtryk trykkede hans Hoved til sit Bryst. »Det har jeg gjort for længe, længe siden!«

* * *

Det var nogle Dage derefter. Jakobe og Per kom gaaende op ad en stejl Vej, der i Zigzag førte op over en kratbevokset Bjergside. Det var lige i Middagsstunden. Solen brændte paa Klipperne, og Foraaret bølgede i Luften omkring dem i en stærk og vild Duft af Gran og Fyr.

De befandt sig mellem Laugenbjergene paa Alpernes Sydskraaning. Dagen efter Jakobes Ankomst til Dresach var de pludselig brudt op derfra

for at komme Sommeren nærmere, og i otte Dage havde de nu strejfet om paa begge Sider af Etschdalen som to lystige Eventyrere, havde sovet i Alpeværtshuse, købt Brød og Æg i Landsbyerne og stillet deres Tørst ved Bjergenes Kilder. Paa Rejsens tredje Dag havde Jakobe besluttet sig til at skrive hjem. Uden at nævne Pers Navn havde hun kort og roligt fortalt Moderen, hvor hun var, og sagt, at hun ikke skulde ængstes for hende, da hun havde »sikret sig god Rejseledsagelse«.

Nu steg hun der langsomt opad den knudrede Vej med en lang Alpestok i Haanden og Kjoleskørtet opheftet. Per kom bagefter med den grønne »Rucksach«, der indeholdt deres hele Bagage. Men ofte vendte Jakobe sig om og standsede for at kunne fange ham ind i sin Arm og give ham et Kys. De var begge bleven brunede af Foraarssolen, og Jakobes ellers saa korrekte Tindingelokker flagrede hende paa Zigøjnervis omkring Ørene. Og hvor deres Øjne straalede! Og hvor deres Munde blussede af Elskovslyst!

Jakobe havde iøvrigt ikke vist sig som nogen duelig Tindebestiger. Hver halve Time maatte de holde Rast, og Per havde baaret hende over Kildeafløbene og støttet hende under alle bratte Nedstigninger. Men han havde ikke beklaget sig herover; han elskede at have hende paa sin Arm, og de mange Smaahvil paa Vejen havde for dem begge været kærkomne Anledninger til

smaa, erotiske Mellemspil, kaade Faun- og Nymfelege, som de gerne huskede allerbedst, naar Dagens lange Vandring var tilende.

For Per havde disse Dage virkelig betydet en ny Fødsel og en ny Daab. Livet havde med eet afsløret sig for ham i en Storhed, Fylde og Skønhed, som han aldrig havde drømt om. Alt, hvad han hidtil havde eftertragtet, forekom ham nu saa smaat i Sammenligning med den Lykke, der rummedes i et eneste Kys. Han var gaaet omkring som i en Aabenbarings-Rus. Naar han saae paa Jakobe, tænkte han ikke længer paa Ansigtstrækkenes Uregelmæssighed eller Skikkelsens næsten ængstende Sarthed. Han elskede hende som den Kvinde, der havde givet ham nyt Liv, der havde udvidet Verdens Grænser for ham, og i hvis Favn han havde fundet det Trylleord, den Besværgelse, der manede Dødens Skygge fra Menneskenes Vej.

Men nu var Lykkens Dage for denne Gang tilende. Baade for sine Forældres og sin egen Skyld turde Jakobe ikke udskyde Adskillelsens Øjeblik længer. Det var bestemt, at de inden Aften skulde være i Botzen. Herfra vilde hun tage med Nattoget nordpaa, mens Per vendte tilbage til Dresach for at ordne sine Sager og derpaa fortsætte Rejsen videre ud i Verden.

Derfor var de denne Dag mere tavse. Naar deres Blikke mødtes, søgte de endnu at smile; men der var i deres Kærtegn noget ubehersket,

der røbede Sindenes Oprevethed. Tilsidst kunde de slet ikke skilles mere men gik med hinanden om Livet uden at tale. Jakobe støttede sit Hoved paa Pers Skulder, og naar de standsede for at kysses, lukkede hun Øjnene for med sin hele Sjæl at favne det lykkelige Nu og gemme det dybt i sin Erindring.

De var naaet hen til et Sted, hvor Vejen atter svingede, og da der her stod et Par smaa Kastanietræer, der kastede lidt Skygge over Stenene, besluttede de sig til et Hvil. Per bredte et Rejsesjal ud for Jakobe, der var træt og straks satte sig. Og pludselig kom de til at huske paa, at de havde glemt at spise deres Frokost, som laa i Rucksach'en. Dette fik dem til at le, og en lille Stund glemte de nu deres Sorg.

Da Per havde faaet sin grønne Sejldugspose ned fra Ryggen, opdagede han ovre ved den modsatte Side af Vejen en opmuret Nische med et stort og groft malet Træbillede af den korsfæstede. Det saae uhyggeligt ud. Fra Tornekronen og Naglegabene randt Blodet i tykke, røde Strømme ned over det skindmagre Legeme.

»Fy for Pokker!« udbrød han. »Skal vi have det hæslige Gespenst at se paa. — Lad os hellere flytte os.«

»Aa nej«, bad Jakobe. »Lad os blive . . . nu kan jeg ikke mere.«

»Ja ja, naar du be'r for ham. Vi kan jo ogsaa

vende Ryggen til. — Har du rigtig set, hvor smukt her er?«

Vendt imod Dalen, der sænkede sig dybt under dem, fuld af Soltaage, nød de deres tarvelige Maaltid, noget tørt Brød, lidt Ost og et Par Æg. Per havde sat sig ved Siden af Jakobe paa den nøgne Sten, og da de havde spist, og han havde tændt en Cigaret, sad de Haand i Haand og saae ud i den gyldne Taage.

Pludselig løftede han Hovedet og lyttede.

»Kan du høre?« sagde han.

»Hvilket?«

»Hører du ikke? Kirkeklokken ... etsteds dernede fra Dalen. — Er det dog ikke hæsligt? At man endogsaa heroppe, midt i Naturens Eventyrrige, skal forfølges af det Spøgelseglam!«

Han gav sig til at fortælle hende, hvorledes han allerede som Barn havde hadet denne Lyd, der paa hans Drengefarter ude paa Fjorden og i Engene straks havde indhentet ham og listet sig ind i hans Øre som en truende Mumlen af en usynlig Mørkets Aand. Jakobe trykkede ømt hans Haand og sagde, at ogsaa for hende havde denne triumferende Klokkelarm lydt som en Trusel og en Forbandelse, der endnu kunde bringe hendes Blod i Kog. Halvt smilende, halvt melankolsk fortalte hun, hvorledes hun som lille Pige havde skjult sig om Søndagen, naar Kirkerne ringede, for at ingen skulde se hende græde af Harm;

og hun kunde huske, hvordan hun ofte paa Hjemvejen fra Skolen havde sendt udfordrende Blikke op til Klokken over Garnisonskirken, hvor hendes Klassekammerater, Admiralsdatteren og de to Komtesser, havde deres faste Stolestader, hvad de altid var meget vigtige af.

»Tænk, Per! Allerede saa tidlig har vi altsaa haft de samme Tanker,« sagde hun. »Er det da underligt, at vi har fundet hinanden?«

De trykkede sig endnu tættere sammen og talte om Fremtiden, drømte om det nye Aarhundrede, der skulde gengive Menneskene Aandens Frihed, genvække Handlemodet og Eventyrdriften, bygge Altre for Styrken og den store Daad paa Kirkernes Ruiner.

»For det er dog al denne Klokkeklang og denne Præstebrægen, der har gjort os bestandig frygtsommere og uslere«, sagde Per. »Hvad vi i de sidste to Aartusinder har faaet udrettet af nyttigt og stort og dristigt i Tankens eller Handlingens Verden, har vi kun naaet gennem Kamp med den sorte Skare af Kutte- og Kjolemænd, som vi aldrig har haft Mod til at slaa tilgavns for Panden. Hvordan Pokker det er, . . . i sidste Øjeblik har vi altid faaet Angstfornemmelser. Selv under den store Revolution fik man jo hurtigt travlt med at feje Skarndyngerne ned fra Kirkealtrene. Veed du, jeg har i den sidste Tid ofte tænkt paa en gammel Historie, som jeg har hørt engang. Det er Fortæl-

lingen om Bondedrengen, der vilde være Friskytte. Du kender den vel?«

»Friskytte? Hvad er det?«

»En Friskytte? Du veed det ikke! Jo, det er et Menneske, der skyder med Heksekugler, . . . Kugler, hvormed man rammer alt, hvad man sigter paa, det svæve nok saa højt over ens Hoved . . . Ørnen i Skyen, Guden i Himlen! Men forinden maa man en maaneklar Nat stille sig paa en Korsvej, hvor der staar et Krusifiks, og her skyde tre Skud mod Kristusbilledet — saa vender Kuglerne tilbage i Bøsseløbet og faar den Magt, jeg talte om.«

»Aa — »Der Freischütz« altsaa!«

»Ja rigtigt! — Men da det kom til Stykket, svigtede Modet den Mand i Fortællingen. Hver Gang han hævede Bøssen mod Krusifikset for at tage Sigte, rystede hans Fingre, og hver Gang han vilde røre ved Aftrækkeren, lammedes hans Haand, — og han blev alle sine Dage aldrig andet end den Bondeknold, han var født til at være. Og er det egentlig ikke gaaet de fleste kristen fødte saadan? Vi kalder os Fritænkere men gaar dog stadig paa Akkord med den hellige Treenighed: Løgnen, Dumheden og Slavefrygten. I Stedet for rask at sparke Afgudsbilledet overende indskrænker vi os til at tage Afstand fra det, — de saakaldte »alvorlige og dybe Naturer« endog med respektfulde Buk. Kommer det højt, giver vore skrivende Folk sig til at ivre mod Spøgelsetroens »Udvækster«.

Aldrig fik vi Mod til at spytte den blege Herre, der hænger her bag os, vor Modbydelighed lige i Ansigtet. — — Se rigtig paa ham, Jakobe!« vedblev han i stigende Ophidselse og vendte sig om mod Murnischen med det plumpt udskaarne Kristusbillede. »Hvilket hæsligt Gespenst! Hvilken lav Ydmyghed! Hvilken fræk Tilskuestillen af egen Pjaltethed! Og at tænke sig, at denne skidne Benrad i to tusind Aar har kunnet holde Menneskene nede i en saa nedværdigende Trældom! Og at jeg selv har haft en Snært af Galskaben! — Men, Jakobe, nu er min Prøvetid omme! Friskytte vil jeg være nu! Heksekugler vil jeg støbe til Pibekraverne derhjemme. Nu har jeg Mod!«

Han sprang op og trak en svær Magasin-Revolver frem af et Læderhylster, som han bar bagpaa under sin Jakke. Før Jakobe kunde forhindre det, sendte han med Udraabet: »Nu skyder jeg det nye Aarhundrede ind!« — tre Skud mod Kristusbilledet, saa Splinter af dets Hoved og Bryst sprang ud paa Vejen.

I det næste Øjeblik gik der som et Suk gennem Naturen. Nede fra Dalen lød et hult Bulder, der, alt mens det hurtigt steg i Styrke, kastedes frem og tilbage mellem Bjergvæggene som en langtrullende, underjordisk Torden.

Per havde vendt sig om og var et Øjeblik lidt bleg. Da brød han ud i en Skoggerlatter. Han forstod hurtigt, hvad det var, og huskede

nu ogsaa, at han et Par Steder paa Vejen havde set Opslag, hvor der paa tre Sprog stod: »Man bemærke Ekkoet!«

»Ja, — ruml kun, Spøgelser!« raabte han ud. »Begrav jer i jeres Kælder!«

Og i sin Overgivenhed hævede han igen Revolveren og løsnede de tilbageværende Skud, saa en ny og forstærket Rallen og Brølen fyldte Dalen, som om virkelig en Hærskare af Bjergaander var sluppen løs.

»Men Per dog — saa vild du er!« raabte Jakobe, der hurtigt havde rejst sig og halvt uvillig, halvt betaget kastede sig om hans Hals. »Hvad gaar der dog af dig!«

»Jeg skræmmede blot en Skygge bort fra min Vej! — Men kom! Vi maa videre! Tiden er kostbar. Om en Time kommer Postvognen her forbi. Og om fem Timer — Jakobe! — er vi borte fra hinandens Arme.«

»Aa, Per — derpaa vil vi ikke tænke,« sagde hun, idet hun lagde sit Hoved til hans Skulder og lukkede Øjnene.

Saa gik de Arm i Arm langsomt videre, stigende opad i det flammende Solskin, ombølget af Foraarets stærke og vilde Aroma.

FORTÆLLINGER

om

LYKKE-PER

udkommer i syv (højst otte) tvangfri Hefter

Udkommen er:

I.	Hans Ungdom	1 Hefte
II.	Lykke-Per finder Skatten.....	1 —
III.	Hans Kærlighed	1 —
IV.	Lykke-Per i det fremmede	1 —

